

فہرست ابواب تحفہ نصاب معہ خبریں دیگر

نمبر	مضامین کتاب	نمبر	مضامین کتاب
۴	در لغت حضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ وسلم	۴۷	باب در بیان ستادان دہم و دواہن قرص
۵	در شرح شیخ العالین محمود النصار الدین ندس ستر	۴۸	باب در بیان حکام اسلام و سکوت و غیبت
۶	در سبب تسمیہ کتاب و تعریف ابوالفتح	۵۱	باب در خشم و تکبر و حسد و محب و عیب و غیرت
۷	باب در بیان توحید یاری تعالیٰ عز اسمہ	۵۲	باب در بیان اخلاص و بیاد و عبادت و جزا
۸	باب در بیان احکام و ارکان ایمان	۵۳	باب در توکل و رضا و خوف و رجا
۹	باب در بیان عقاید عقوبت گور	۵۴	باب در بیان صبر و شکر
۱۰	باب در بیان علم و فضل آن	۵۵	باب در توبہ و زہد
۱۱	باب در تقوا و حاجت و وعوہ و تیمم و غسل	۵۶	باب در بیان تحمل و ثناء و ایشاد و اساک
۱۲	باب در بیان اوقات نماز و عقوبت نماز و الصلوٰۃ	۵۷	باب در توبہ و خلق صحت و نفع رسانیدن خلق
۱۳	باب در بیان زکوٰۃ و صدقات بیان	۶۰	باب در بیان علم و عقوبت
۱۴	زکوٰۃ زراعت و صدقہ و عا	۶۱	باب در بیان امر از معروف و نہی از منکر
۱۵	باب در بیان روزہ نماز کے رمضان	۶۲	باب در بیان سماع و رقص و سرود
۱۶	باب در بیان حج و سفر و جہاد با کافران	۶۳	باب در بیان باغ و باغی و نہ و شطرنج
۱۷	باب در بیان نماز و تہجد و رکوع و عود و ر	۶۵	باب در بیان ذبح کردن و خوردن جانور
۱۸	باب در بیان نکاح و طلاق و سوال	۶۷	باب در بیان ماہیہا و روزہا و خاہنہا و سحر و جمن
۱۹	باب در بیان نکاح کردن و جہز آن	۷۱	باب در بیان پیروی و جہان
۲۰	باب در آوردن عروس و نہ و طہارت او	۷۳	باب در بیان رنج و رحمت و عفت و محنت
۲۱	باب در آداب طعام خوردن	۷۵	باب در بیان مصایب تعزین و آنچه بد آن
۲۲	باب در بیان آداب آب خوردن	۷۸	باب در احکام شہادت
۲۳	باب در بیان آداب جامہ پوشیدن	۸۰	باب در بیان اسباب بھری و بے آوائی
۲۴	باب در بیان ذکر کردن و خفتن	۸۲	باب در بیان توکل و تکیہ
۲۵	باب در بیان تہیہ و شہاد	۸۳	باب در بیان موجبات بہشت
۲۶	باب در بیان منع صحبت سلطان اکابر و اغنیاء	۸۵	باب در بیان موجبات و نزع و اسباب آن
۲۷	باب در بیان حسن خلق و عفت و شرف و فقر و نیاز	۸۷	باب در بیان دہ سنن اہل بیت و مسائل متفرقات
۲۸	باب در حقوق و الدین و زرع و انکاح و طلاق و سوغات	۹۳	باب در بیان مناجات و نعم کتاب و شہادت

بسم الرحمن الرحيم

حمدی بگویم بنیعد و مر خالق جن و بشر
 کرده معلق آسمان هم اختران شمس و قمر
 عطسه بداده عرش را پیر و زبانش طائر
 چون برق سالی جار صد آنکه رسد پایه و گر
 هم آفریده چنانکه کش عرص و طوش اینچنان
 این هفت طبق ارض و سما پیش چو قبه بر سر
 دیا و لب با جمعه که کرده رمان روی زمین
 اشجار بر از میوه بار وید زمین شهید و شکر
 مرده اراضی جملگی زنده کند از قطره بار
 آن خشک میدان یکایک هم لعل بینی هم مضر
 ستارگان چون بار کرده بیا از هر خود
 روشن مژگین شد سما از جگر خلقه را بر
 چیز چه باشد و جهان آن چیز گوید ذکر حق
 تسبیح گویان عالمی نامی بود و خواهی حجب
 شایان این نعمت همول از لطف و فضل و شستن
 مجرب خود خواندش یکی از فضل خود خالق بشر

این شعر در وصف قدرت خداوند تعالی است که در آن به بزرگواری و عظمت او اشاره شده است. در این شعر به خلق عالم و آسمان و زمین و به قدرت او در زنده کردن مرده ها و در باریدن باران اشاره شده است. در این شعر به بزرگواری و عظمت او اشاره شده است. در این شعر به خلق عالم و آسمان و زمین و به قدرت او در زنده کردن مرده ها و در باریدن باران اشاره شده است.

لیکن غمی فہم کے تسبیح ہر یک درجہ ہاں
مگر آنکہ رب العالمین دار و بایں ہر یک خبر

دعوتِ حق رسالتِ پناہ محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم

گویم دروے دُرفشان بر روح خاصِ مسلسل
تاج نورِ عرش و آسمان سلطانِ مجمل
شاهِ جهان آن مُصطفیٰ سلطانِ مجمل
بہر شفاعتِ پگمناں روزِ جزا بند و کمر

لاک پیر سے پیر سرش چون چاوشان پیش رل
 از سیاید و رجھال جملہ رسل باشند بدر
 نشانی ندیدم در جہاں از قاف تا ہم قیرواں
 نے دریں نے در سما چون مسقطی باشند وگر

که رسول اندیشین کردند پیدا معجزه
نیم ماه شد و رسا بر و بی چه کرده یک نظر
رایات او حاجی شده جمله رسوم کفر را
آیات او دیدند چون جمله عرب شکسته مظهر

شيخ العالمين قدوة السالكين محمد بن الحسين بن الحسين

محرم الحرام ۱۲۸۵
مظفر
اوینا

۴

از طرف حضرت
حضرت دارم وصال
السنه ۱۲
شفا غنی

تاریخ ۱۲۰۱
شماره ۱۲
نویسنده
محل
لوگ

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ
وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ
وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰ

تغیبات و شوق

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

۵۰۰
مجلسی ان لا اله الا الله
مجلسی ان لا اله الا الله
مجلسی ان لا اله الا الله

۵۹ ۵۹

مجلس
شعبه

...

تخت نصایح نام این کرم ز حق دارم رجا
 کاند نظر یا کان شود مقبول چون شیر و شکر
 ریخته کشیدم تدتیم در دای چون در و زده
 تا من بزم این خیش تخت دارم در و زده
 یارب ز فضل و لطف خود گردان چنین این تخت را
 جمله جهان عاشق شود خوانند هر شام و صبح

باب اول بیان توحید باری تعالی عز و جه گوید

کرو و چوبالغ کو دیکھ کر عرض سرت شناسی حق ہو
 واند خدا بیشک یکے جزا و نشاید کس دگر
 بیچون بدان حضرت خدا مثلے ندارد شبہ ہم
 ہرگز تیرا وہ کس ازو نے ماورائے پدر
 ورا طعام و آب وزن ہرگز نباشد حاجت
 خواب نہ اور غفلت نے سہو را بروے گذر
 پستی نخواہد از کسی نے مشورت با کس کند
 جملہ جہان محتاج اواز کس نخواہد اونسر
 ہر مرکب جسم ہم عرض و تناہی ہم گو
 امش نخوان جز آنکہ آن صاحب شرع کردہ خبر
 نے گل یگوئی با ہم رنگے نگوئی نے مزہ
 بوئے نگوئی شکل ہم نے قد و قامت و صورت

اورا نگونی در مکان نے عرش کوئی مجائے او
 نے پیش پس نے راست و چپ نے زیر کوئی تہ زیر
 زنداں بدال حضرت خدا شنو است او بیاست ہم
 اشیاء شدہ از خواست او ہم نور ظلمت خیر و شر
 موجود کردہ عالم مختار و رایجاد ہم
 عاجز بنو وہ میچکے وقتے نہ گشتہ مضطر
 حادث بدال جملہ جہاں جز حق بدال کس راقدم
 جملہ صفاتش بچینیشک بدان جان پدر
 گو یابدال حضرت خدا اندر ازل بر یک سخن
 آمر بدان ناہی بدان صیفہ یکے جملہ خبر
 حرفے ندارد و صورت ہم اعراب دروے نے بجا
 وانی کلامش بیشکے از جنس خاطر ہم فکر
 و پیرہ شود حضرت خدا از بعد حنت آخرت
 بیند جملہ مومناں ہر یک بدیدہ چشم سر
 بکند فرارش ہر یکے نعمت جہاں رحمت جہاں
 مدہوش جملہ مومناں از یک سجائے در نظر
 رویت نباشد در مکان نے وجہت متصل
 کیفے ندارد پس سخن نے درک نے مثل و گر
 دیدن خدا و خواب ہم باشد روا اندر شرع
 محکی است از جملہ سلف صدکے میں دار و اثر

الظلال لا یسجد
 المقیم ۱۲۱
 من اللہ تعالیٰ ۱۲۲
 اللہی خلق السموات والارض کل
 الظلمات والنور ۱۲۳
 متغیر کل متغیر ۱۲۴
 حادث ۱۲۵
 بوجود آید و لا انتہا ۱۲۶
 انکار شدہ ان بوجہ کل کون
 حادث ۱۲۷
 در کبر اشہار و در کبر کل
 وید ۱۲۸
 الطوفان و السلام ۱۲۹
 انظر لک فی البیت ۱۳۰
 باب اللہ فی اللہ ۱۳۱
 باب اللہ فی اللہ ۱۳۲
 باب اللہ فی اللہ ۱۳۳
 باب اللہ فی اللہ ۱۳۴
 باب اللہ فی اللہ ۱۳۵
 باب اللہ فی اللہ ۱۳۶
 باب اللہ فی اللہ ۱۳۷
 باب اللہ فی اللہ ۱۳۸
 باب اللہ فی اللہ ۱۳۹
 باب اللہ فی اللہ ۱۴۰

چوں تو کنی عصبیاں بسے نیکی بکن ہم متصل
عفو کند حضرت خدا جملہ گناہ گرد و مدر ^{یعنی لغو}

باب سوم در بیان عقاید و عقوبت گوید

در گور پرشش حق بدای بر کو دکاں ہم بالغان
منکر تکبیرے پرسدش ازوے چو غایب شد بشر
مومن کہ باشد پارسا بد جوابے زود شال
گویند اورا خسپ تو پچھل عروسے شاد ور
عصا ^{۱۳} بعضے مومنال گویند جواب از فضل رب
کفار را بستہ زباں دائم عذاب بیشتر
غریب بابے گر شود شیرے خور دیا سوخت
اورا سوالے دان یقین در گور نے این منحصر
در گور ضغط ^{۱۴} وال بحق ابرار را آساں شود
اشرار را باشد چناں چوں در جوازاں نمیشکر
اطفال چمکہ مشرکاں اندر سوال از بہشت
کرده توقف بیشکے آں شمع اُمت نامور
در گور عاصی مومنے بیند عقابے چند گاہ
کفار را در گور وال دائم عذابے بیشتر
انعام و راحت بہید و احساں کرم در گور ما
مومن کہ باشد صالحے بیند یہیں شام و صبح

فوق الدان
در بیان عقاید و عقوبت قیامت
باب سوم در بیان عقاید و عقوبت قیامت
در گور پرشش حق بدای بر کو دکاں ہم بالغان
منکر تکبیرے پرسدش ازوے چو غایب شد بشر
مومن کہ باشد پارسا بد جوابے زود شال
گویند اورا خسپ تو پچھل عروسے شاد ور
عصا بعضے مومنال گویند جواب از فضل رب
کفار را بستہ زباں دائم عذاب بیشتر
غریب بابے گر شود شیرے خور دیا سوخت
اورا سوالے دان یقین در گور نے این منحصر
در گور ضغط وال بحق ابرار را آساں شود
اشرار را باشد چناں چوں در جوازاں نمیشکر
اطفال چمکہ مشرکاں اندر سوال از بہشت
کرده توقف بیشکے آں شمع اُمت نامور
در گور عاصی مومنے بیند عقابے چند گاہ
کفار را در گور وال دائم عذابے بیشتر
انعام و راحت بہید و احساں کرم در گور ما
مومن کہ باشد صالحے بیند یہیں شام و صبح

میثاق را بر حق بدان ز اودم درازی جملگی
 مُنکَر مشو تو زین سخن رسته شوی روز حشر
 تو ناز و حشمت عرش را کسی و هم لوح و قلم
 موجوده و آن مخلوق هم فانی مدان هم منکَر
 در لوح مرقوم آنچه شد زان خشک و فارغ شد قلم
 جز او نباشد هیچ گاه هرگز نه گرد و خاک نه تر
 بر باد و شائال هیچ گاه بیرون میاید نه مکش
 بکنند ظلمت که چه نشان صد جوهرینی یا جبر
 غرض بکن یا باغبان زیر علم سلطان خود
 باغی چوینی بشد کسے اورا بخش تجمل تر
 رخصت بدان اندر سفر اقطار افضل صوم و ان
 جایز نگویم در سفر اندر نماز الا قصه
 باید گذاری جمع را پس هر که باشد نیک بد
 مستحق بکن بر موزا باشی بخانه یا سفر
 میدان شفاعت بر حق است ابرار را اثر را
 خواهند از حضرت خدا آرنند بیرون از سفر
 از بهر مرده زندگان بدهند صدقه یا دُعَا
 گرد و غدا بے دُور شای یا بند راحت بیشتر
 مُشکل چو کاسے مر تر آید گسے مے خوال دُعَا
 مغز عبادت و ان دُعَا دار و دُعَا جانال اثر

فصلی که دارد عالمی بر عبادان هم زاهدان
چون فضل احمد مصطفیٰ بر کم کمین از پیشتر
با عالمان نسبت مکن عابد که تنها خویش را
خواهد خلاصی از خدا عالم خلاصی صد نفر
شو خاک پائے عالمان تا جائے یابی جہاں
شود دور تر از جاهاں تا تو نسوزی و رستقاری
مقصود از علم است عمل و برس و قصدا مقصود
عالم که باشد بری عمل وانی گمانے بجای و تر
علی که حاصل شد تراش از خدا تقویٰ مکن
و نه تو باشی و زو دیں هم را هنر هم حیلہ گزین

پانچم در تقاضا حاجت و شوق و تمایل گوید

چون در تقاضا حاجت روزی کن بر پانچم
در سوئے قبله رو مکن هم پشت را سائے نامور
چون در قدم جا پیروی اول بنه تو پائے چپ
گرایا تو باشد کا غنای کن و در کن با خود میسر
چون بول غلط مر ترا ز حمت دهد در حال کن
گر تو باری ساعتی صد رنج بینی صد ضرر
دائم تو باشی با وضو جامه پویشی پیغم گیر
چون تو شوی هم پیوسته در حال کن تعجیل تر

قال الله تعالى و انزلنا من السماء ماء فاصبح ناضرا
او از عالمی عالمی بر عبادان هم زاهدان
چون فضل احمد مصطفیٰ بر کم کمین از پیشتر
با عالمان نسبت مکن عابد که تنها خویش را
خواهد خلاصی از خدا عالم خلاصی صد نفر
شو خاک پائے عالمان تا جائے یابی جہاں
شود دور تر از جاهاں تا تو نسوزی و رستقاری
مقصود از علم است عمل و برس و قصدا مقصود
عالم که باشد بری عمل وانی گمانے بجای و تر
علی که حاصل شد تراش از خدا تقویٰ مکن
و نه تو باشی و زو دیں هم را هنر هم حیلہ گزین
پانچم در تقاضا حاجت و شوق و تمایل گوید
چون در تقاضا حاجت روزی کن بر پانچم
در سوئے قبله رو مکن هم پشت را سائے نامور
چون در قدم جا پیروی اول بنه تو پائے چپ
گرایا تو باشد کا غنای کن و در کن با خود میسر
چون بول غلط مر ترا ز حمت دهد در حال کن
گر تو باری ساعتی صد رنج بینی صد ضرر
دائم تو باشی با وضو جامه پویشی پیغم گیر
چون تو شوی هم پیوسته در حال کن تعجیل تر

چون از نماز آتی برون فی الحال تو کرسی بخوان
 ششاق تو گردد جهان هم حوریانی ^{۱۱} ^{۱۲} ^{۱۳}
 از فرض چون فارغ شوی غفران بخوابی نشان ^{۱۴}
 تا چون نماز مصطفیٰ گرد و نمازت نامور
 حاضر شوی چون بشنوی مرده کس از اهل دین
 حاضر شدن یابی جز او ترک بینی صد ضرر
 بر پائے داری جمعه را ترکش بگیری محسوس
 باشد امیر عظمای باغی بود یاد او دگر
 می گوایان اوقات را ناعه کن ای جان من
 یابی جز با بچه و عدل بنجامین ^{۱۵} ^{۱۶} ^{۱۷} ^{۱۸} ^{۱۹} ^{۲۰} ^{۲۱} ^{۲۲} ^{۲۳} ^{۲۴} ^{۲۵} ^{۲۶} ^{۲۷} ^{۲۸} ^{۲۹} ^{۳۰} ^{۳۱} ^{۳۲} ^{۳۳} ^{۳۴} ^{۳۵} ^{۳۶} ^{۳۷} ^{۳۸} ^{۳۹} ^{۴۰} ^{۴۱} ^{۴۲} ^{۴۳} ^{۴۴} ^{۴۵} ^{۴۶} ^{۴۷} ^{۴۸} ^{۴۹} ^{۵۰} ^{۵۱} ^{۵۲} ^{۵۳} ^{۵۴} ^{۵۵} ^{۵۶} ^{۵۷} ^{۵۸} ^{۵۹} ^{۶۰} ^{۶۱} ^{۶۲} ^{۶۳} ^{۶۴} ^{۶۵} ^{۶۶} ^{۶۷} ^{۶۸} ^{۶۹} ^{۷۰} ^{۷۱} ^{۷۲} ^{۷۳} ^{۷۴} ^{۷۵} ^{۷۶} ^{۷۷} ^{۷۸} ^{۷۹} ^{۸۰} ^{۸۱} ^{۸۲} ^{۸۳} ^{۸۴} ^{۸۵} ^{۸۶} ^{۸۷} ^{۸۸} ^{۸۹} ^{۹۰} ^{۹۱} ^{۹۲} ^{۹۳} ^{۹۴} ^{۹۵} ^{۹۶} ^{۹۷} ^{۹۸} ^{۹۹} ^{۱۰۰} ^{۱۰۱} ^{۱۰۲} ^{۱۰۳} ^{۱۰۴} ^{۱۰۵} ^{۱۰۶} ^{۱۰۷} ^{۱۰۸} ^{۱۰۹} ^{۱۱۰} ^{۱۱۱} ^{۱۱۲} ^{۱۱۳} ^{۱۱۴} ^{۱۱۵} ^{۱۱۶} ^{۱۱۷} ^{۱۱۸} ^{۱۱۹} ^{۱۲۰} ^{۱۲۱} ^{۱۲۲} ^{۱۲۳} ^{۱۲۴} ^{۱۲۵} ^{۱۲۶} ^{۱۲۷} ^{۱۲۸} ^{۱۲۹} ^{۱۳۰} ^{۱۳۱} ^{۱۳۲} ^{۱۳۳} ^{۱۳۴} ^{۱۳۵} ^{۱۳۶} ^{۱۳۷} ^{۱۳۸} ^{۱۳۹} ^{۱۴۰} ^{۱۴۱} ^{۱۴۲} ^{۱۴۳} ^{۱۴۴} ^{۱۴۵} ^{۱۴۶} ^{۱۴۷} ^{۱۴۸} ^{۱۴۹} ^{۱۵۰} ^{۱۵۱} ^{۱۵۲} ^{۱۵۳} ^{۱۵۴} ^{۱۵۵} ^{۱۵۶} ^{۱۵۷} ^{۱۵۸} ^{۱۵۹} ^{۱۶۰} ^{۱۶۱} ^{۱۶۲} ^{۱۶۳} ^{۱۶۴} ^{۱۶۵} ^{۱۶۶} ^{۱۶۷} ^{۱۶۸} ^{۱۶۹} ^{۱۷۰} ^{۱۷۱} ^{۱۷۲} ^{۱۷۳} ^{۱۷۴} ^{۱۷۵} ^{۱۷۶} ^{۱۷۷} ^{۱۷۸} ^{۱۷۹} ^{۱۸۰} ^{۱۸۱} ^{۱۸۲} ^{۱۸۳} ^{۱۸۴} ^{۱۸۵} ^{۱۸۶} ^{۱۸۷} ^{۱۸۸} ^{۱۸۹} ^{۱۹۰} ^{۱۹۱} ^{۱۹۲} ^{۱۹۳} ^{۱۹۴} ^{۱۹۵} ^{۱۹۶} ^{۱۹۷} ^{۱۹۸} ^{۱۹۹} ^{۲۰۰} ^{۲۰۱} ^{۲۰۲} ^{۲۰۳} ^{۲۰۴} ^{۲۰۵} ^{۲۰۶} ^{۲۰۷} ^{۲۰۸} ^{۲۰۹} ^{۲۱۰} ^{۲۱۱} ^{۲۱۲} ^{۲۱۳} ^{۲۱۴} ^{۲۱۵} ^{۲۱۶} ^{۲۱۷} ^{۲۱۸} ^{۲۱۹} ^{۲۲۰} ^{۲۲۱} ^{۲۲۲} ^{۲۲۳} ^{۲۲۴} ^{۲۲۵} ^{۲۲۶} ^{۲۲۷} ^{۲۲۸} ^{۲۲۹} ^{۲۳۰} ^{۲۳۱} ^{۲۳۲} ^{۲۳۳} ^{۲۳۴} ^{۲۳۵} ^{۲۳۶} ^{۲۳۷} ^{۲۳۸} ^{۲۳۹} ^{۲۴۰} ^{۲۴۱} ^{۲۴۲} ^{۲۴۳} ^{۲۴۴} ^{۲۴۵} ^{۲۴۶} ^{۲۴۷} ^{۲۴۸} ^{۲۴۹} ^{۲۵۰} ^{۲۵۱} ^{۲۵۲} ^{۲۵۳} ^{۲۵۴} ^{۲۵۵} ^{۲۵۶} ^{۲۵۷} ^{۲۵۸} ^{۲۵۹} ^{۲۶۰} ^{۲۶۱} ^{۲۶۲} ^{۲۶۳} ^{۲۶۴} ^{۲۶۵} ^{۲۶۶} ^{۲۶۷} ^{۲۶۸} ^{۲۶۹} ^{۲۷۰} ^{۲۷۱} ^{۲۷۲} ^{۲۷۳} ^{۲۷۴} ^{۲۷۵} ^{۲۷۶} ^{۲۷۷} ^{۲۷۸} ^{۲۷۹} ^{۲۸۰} ^{۲۸۱} ^{۲۸۲} ^{۲۸۳} ^{۲۸۴} ^{۲۸۵} ^{۲۸۶} ^{۲۸۷} ^{۲۸۸} ^{۲۸۹} ^{۲۹۰} ^{۲۹۱} ^{۲۹۲} ^{۲۹۳} ^{۲۹۴} ^{۲۹۵} ^{۲۹۶} ^{۲۹۷} ^{۲۹۸} ^{۲۹۹} ^{۳۰۰} ^{۳۰۱} ^{۳۰۲} ^{۳۰۳} ^{۳۰۴} ^{۳۰۵} ^{۳۰۶} ^{۳۰۷} ^{۳۰۸} ^{۳۰۹} ^{۳۱۰} ^{۳۱۱} ^{۳۱۲} ^{۳۱۳} ^{۳۱۴} ^{۳۱۵} ^{۳۱۶} ^{۳۱۷} ^{۳۱۸} ^{۳۱۹} ^{۳۲۰} ^{۳۲۱} ^{۳۲۲} ^{۳۲۳} ^{۳۲۴} ^{۳۲۵} ^{۳۲۶} ^{۳۲۷} ^{۳۲۸} ^{۳۲۹} ^{۳۳۰} ^{۳۳۱} ^{۳۳۲} ^{۳۳۳} ^{۳۳۴} ^{۳۳۵} ^{۳۳۶} ^{۳۳۷} ^{۳۳۸} ^{۳۳۹} ^{۳۴۰} ^{۳۴۱} ^{۳۴۲} ^{۳۴۳} ^{۳۴۴} ^{۳۴۵} ^{۳۴۶} ^{۳۴۷} ^{۳۴۸} ^{۳۴۹} ^{۳۵۰} ^{۳۵۱} ^{۳۵۲} ^{۳۵۳} ^{۳۵۴} ^{۳۵۵} ^{۳۵۶} ^{۳۵۷} ^{۳۵۸} ^{۳۵۹} ^{۳۶۰} ^{۳۶۱} ^{۳۶۲} ^{۳۶۳} ^{۳۶۴} ^{۳۶۵} ^{۳۶۶} ^{۳۶۷} ^{۳۶۸} ^{۳۶۹} ^{۳۷۰} ^{۳۷۱} ^{۳۷۲} ^{۳۷۳} ^{۳۷۴} ^{۳۷۵} ^{۳۷۶} ^{۳۷۷} ^{۳۷۸} ^{۳۷۹} ^{۳۸۰} ^{۳۸۱} ^{۳۸۲} ^{۳۸۳} ^{۳۸۴} ^{۳۸۵} ^{۳۸۶} ^{۳۸۷} ^{۳۸۸} ^{۳۸۹} ^{۳۹۰} ^{۳۹۱} ^{۳۹۲} ^{۳۹۳} ^{۳۹۴} ^{۳۹۵} ^{۳۹۶} ^{۳۹۷} ^{۳۹۸} ^{۳۹۹} ^{۴۰۰} ^{۴۰۱} ^{۴۰۲} ^{۴۰۳} ^{۴۰۴} ^{۴۰۵} ^{۴۰۶} ^{۴۰۷} ^{۴۰۸} ^{۴۰۹} ^{۴۱۰} ^{۴۱۱} ^{۴۱۲} ^{۴۱۳} ^{۴۱۴} ^{۴۱۵} ^{۴۱۶} ^{۴۱۷} ^{۴۱۸} ^{۴۱۹} ^{۴۲۰} ^{۴۲۱} ^{۴۲۲} ^{۴۲۳} ^{۴۲۴} ^{۴۲۵} ^{۴۲۶} ^{۴۲۷} ^{۴۲۸} ^{۴۲۹} ^{۴۳۰} ^{۴۳۱} ^{۴۳۲} ^{۴۳۳} ^{۴۳۴} ^{۴۳۵} ^{۴۳۶} ^{۴۳۷} ^{۴۳۸} ^{۴۳۹} ^{۴۴۰} ^{۴۴۱} ^{۴۴۲} ^{۴۴۳} ^{۴۴۴} ^{۴۴۵} ^{۴۴۶} ^{۴۴۷} ^{۴۴۸} ^{۴۴۹} ^{۴۵۰} ^{۴۵۱} ^{۴۵۲} ^{۴۵۳} ^{۴۵۴} ^{۴۵۵} ^{۴۵۶} ^{۴۵۷} ^{۴۵۸} ^{۴۵۹} ^{۴۶۰} ^{۴۶۱} ^{۴۶۲} ^{۴۶۳} ^{۴۶۴} ^{۴۶۵} ^{۴۶۶} ^{۴۶۷} ^{۴۶۸} ^{۴۶۹} ^{۴۷۰} ^{۴۷۱} ^{۴۷۲} ^{۴۷۳} ^{۴۷۴} ^{۴۷۵} ^{۴۷۶} ^{۴۷۷} ^{۴۷۸} ^{۴۷۹} ^{۴۸۰} ^{۴۸۱} ^{۴۸۲} ^{۴۸۳} ^{۴۸۴} ^{۴۸۵} ^{۴۸۶} ^{۴۸۷} ^{۴۸۸} ^{۴۸۹} ^{۴۹۰} ^{۴۹۱} ^{۴۹۲} ^{۴۹۳} ^{۴۹۴} ^{۴۹۵} ^{۴۹۶} ^{۴۹۷} ^{۴۹۸} ^{۴۹۹} ^{۵۰۰} ^{۵۰۱} ^{۵۰۲} ^{۵۰۳} ^{۵۰۴} ^{۵۰۵} ^{۵۰۶} ^{۵۰۷} ^{۵۰۸} ^{۵۰۹} ^{۵۱۰} ^{۵۱۱} ^{۵۱۲} ^{۵۱۳} ^{۵۱۴} ^{۵۱۵} ^{۵۱۶} ^{۵۱۷} ^{۵۱۸} ^{۵۱۹} ^{۵۲۰} ^{۵۲۱} ^{۵۲۲} ^{۵۲۳} ^{۵۲۴} ^{۵۲۵} ^{۵۲۶} ^{۵۲۷} ^{۵۲۸} ^{۵۲۹} ^{۵۳۰} ^{۵۳۱} ^{۵۳۲} ^{۵۳۳} ^{۵۳۴} ^{۵۳۵} ^{۵۳۶} ^{۵۳۷} ^{۵۳۸} ^{۵۳۹} ^{۵۴۰} ^{۵۴۱} ^{۵۴۲} ^{۵۴۳} ^{۵۴۴} ^{۵۴۵} ^{۵۴۶} ^{۵۴۷} ^{۵۴۸} ^{۵۴۹} ^{۵۵۰} ^{۵۵۱} ^{۵۵۲} ^{۵۵۳} ^{۵۵۴} ^{۵۵۵} ^{۵۵۶} ^{۵۵۷} ^{۵۵۸} ^{۵۵۹} ^{۵۶۰} ^{۵۶۱} ^{۵۶۲} ^{۵۶۳} ^{۵۶۴} ^{۵۶۵} ^{۵۶۶} ^{۵۶۷} ^{۵۶۸} ^{۵۶۹} ^{۵۷۰} ^{۵۷۱} ^{۵۷۲} ^{۵۷۳} ^{۵۷۴} ^{۵۷۵} ^{۵۷۶} ^{۵۷۷} ^{۵۷۸} ^{۵۷۹} ^{۵۸۰} ^{۵۸۱} ^{۵۸۲} ^{۵۸۳} ^{۵۸۴} ^{۵۸۵} ^{۵۸۶} ^{۵۸۷} ^{۵۸۸} ^{۵۸۹} ^{۵۹۰} ^{۵۹۱} ^{۵۹۲} ^{۵۹۳} ^{۵۹۴} ^{۵۹۵} ^{۵۹۶} ^{۵۹۷} ^{۵۹۸} ^{۵۹۹} ^{۶۰۰} ^{۶۰۱} ^{۶۰۲} ^{۶۰۳} ^{۶۰۴} ^{۶۰۵} ^{۶۰۶} ^{۶۰۷} ^{۶۰۸} ^{۶۰۹} ^{۶۱۰} ^{۶۱۱} ^{۶۱۲} ^{۶۱۳} ^{۶۱۴} ^{۶۱۵} ^{۶۱۶} ^{۶۱۷} ^{۶۱۸} ^{۶۱۹} ^{۶۲۰} ^{۶۲۱} ^{۶۲۲} ^{۶۲۳} ^{۶۲۴} ^{۶۲۵} ^{۶۲۶} ^{۶۲۷} ^{۶۲۸} ^{۶۲۹} ^{۶۳۰} ^{۶۳۱} ^{۶۳۲} ^{۶۳۳} ^{۶۳۴} ^{۶۳۵} ^{۶۳۶} ^{۶۳۷} ^{۶۳۸} ^{۶۳۹} ^{۶۴۰} ^{۶۴۱} ^{۶۴۲} ^{۶۴۳} ^{۶۴۴} ^{۶۴۵} ^{۶۴۶} ^{۶۴۷} ^{۶۴۸} ^{۶۴۹} ^{۶۵۰} ^{۶۵۱} ^{۶۵۲} ^{۶۵۳} ^{۶۵۴} ^{۶۵۵} ^{۶۵۶} ^{۶۵۷} ^{۶۵۸} ^{۶۵۹} ^{۶۶۰} ^{۶۶۱} ^{۶۶۲} ^{۶۶۳} ^{۶۶۴} ^{۶۶۵} ^{۶۶۶} ^{۶۶۷} ^{۶۶۸} ^{۶۶۹} ^{۶۷۰} ^{۶۷۱} ^{۶۷۲} ^{۶۷۳} ^{۶۷۴} ^{۶۷۵} ^{۶۷۶} ^{۶۷۷} ^{۶۷۸} ^{۶۷۹} ^{۶۸۰} ^{۶۸۱} ^{۶۸۲} ^{۶۸۳} ^{۶۸۴} ^{۶۸۵} ^{۶۸۶} ^{۶۸۷} ^{۶۸۸} ^{۶۸۹} ^{۶۹۰} ^{۶۹۱} ^{۶۹۲} ^{۶۹۳} ^{۶۹۴} ^{۶۹۵} ^{۶۹۶} ^{۶۹۷} ^{۶۹۸} ^{۶۹۹} ^{۷۰۰} ^{۷۰۱} ^{۷۰۲} ^{۷۰۳} ^{۷۰۴} ^{۷۰۵} ^{۷۰۶} ^{۷۰۷} ^{۷۰۸} ^{۷۰۹} ^{۷۱۰} ^{۷۱۱} ^{۷۱۲} ^{۷۱۳} ^{۷۱۴} ^{۷۱۵} ^{۷۱۶} ^{۷۱۷} ^{۷۱۸} ^{۷۱۹} ^{۷۲۰} ^{۷۲۱} ^{۷۲۲} ^{۷۲۳} ^{۷۲۴} ^{۷۲۵} ^{۷۲۶} ^{۷۲۷} ^{۷۲۸} ^{۷۲۹} ^{۷۳۰} ^{۷۳۱} ^{۷۳۲} ^{۷۳۳} ^{۷۳۴} ^{۷۳۵} ^{۷۳۶} ^{۷۳۷} ^{۷۳۸} ^{۷۳۹} ^{۷۴۰} ^{۷۴۱} ^{۷۴۲} ^{۷۴۳} ^{۷۴۴} ^{۷۴۵} ^{۷۴۶} ^{۷۴۷} ^{۷۴۸} ^{۷۴۹} ^{۷۵۰} ^{۷۵۱} ^{۷۵۲} ^{۷۵۳} ^{۷۵۴} ^{۷۵۵} ^{۷۵۶} ^{۷۵۷} ^{۷۵۸} ^{۷۵۹} ^{۷۶۰} ^{۷۶۱} ^{۷۶۲} ^{۷۶۳} ^{۷۶۴} ^{۷۶۵} ^{۷۶۶} ^{۷۶۷} ^{۷۶۸} ^{۷۶۹} ^{۷۷۰} ^{۷۷۱} ^{۷۷۲} ^{۷۷۳} ^{۷۷۴} ^{۷۷۵} ^{۷۷۶} ^{۷۷۷} ^{۷۷۸} ^{۷۷۹} ^{۷۸۰} ^{۷۸۱} ^{۷۸۲} ^{۷۸۳} ^{۷۸۴} ^{۷۸۵} ^{۷۸۶} ^{۷۸۷} ^{۷۸۸} ^{۷۸۹} ^{۷۹۰} ^{۷۹۱} ^{۷۹۲} ^{۷۹۳} ^{۷۹۴} ^{۷۹۵} ^{۷۹۶} ^{۷۹۷} ^{۷۹۸} ^{۷۹۹} ^{۸۰۰} ^{۸۰۱} ^{۸۰۲} ^{۸۰۳} ^{۸۰۴} ^{۸۰۵} ^{۸۰۶} ^{۸۰۷} ^{۸۰۸} ^{۸۰۹} ^{۸۱۰} ^{۸۱۱} ^{۸۱۲} ^{۸۱۳} ^{۸۱۴} ^{۸۱۵} ^{۸۱۶} ^{۸۱۷} ^{۸۱۸} ^{۸۱۹} ^{۸۲۰} ^{۸۲۱} ^{۸۲۲} ^{۸۲۳} ^{۸۲۴} ^{۸۲۵} ^{۸۲۶} ^{۸۲۷} ^{۸۲۸} ^{۸۲۹} ^{۸۳۰} ^{۸۳۱} ^{۸۳۲} ^{۸۳۳} ^{۸۳۴} ^{۸۳۵} ^{۸۳۶} ^{۸۳۷} ^{۸۳۸} ^{۸۳۹} ^{۸۴۰} ^{۸۴۱} ^{۸۴۲} ^{۸۴۳} ^{۸۴۴} ^{۸۴۵} ^{۸۴۶} ^{۸۴۷} ^{۸۴۸} ^{۸۴۹} ^{۸۵۰} ^{۸۵۱} ^{۸۵۲} ^{۸۵۳} ^{۸۵۴} ^{۸۵۵} ^{۸۵۶} ^{۸۵۷} ^{۸۵۸} ^{۸۵۹} ^{۸۶۰} ^{۸۶۱} ^{۸۶۲} ^{۸۶۳} ^{۸۶۴} ^{۸۶۵} ^{۸۶۶} ^{۸۶۷} ^{۸۶۸} ^{۸۶۹} ^{۸۷۰} ^{۸۷۱} ^{۸۷۲} ^{۸۷۳} ^{۸۷۴} ^{۸۷۵} ^{۸۷۶} ^{۸۷۷} ^{۸۷۸} ^{۸۷۹} ^{۸۸۰} ^{۸۸۱} ^{۸۸۲} ^{۸۸۳} ^{۸۸۴} ^{۸۸۵} ^{۸۸۶} ^{۸۸۷} ^{۸۸۸} ^{۸۸۹} ^{۸۹۰} ^{۸۹۱} ^{۸۹۲} ^{۸۹۳} ^{۸۹۴} ^{۸۹۵} ^{۸۹۶} ^{۸۹۷} ^{۸۹۸} ^{۸۹۹} ^{۹۰۰} ^{۹۰۱} ^{۹۰۲} ^{۹۰۳} ^{۹۰۴} ^{۹۰۵} ^{۹۰۶} ^{۹۰۷} ^{۹۰۸} ^{۹۰۹} ^{۹۱۰} ^{۹۱۱} ^{۹۱۲} ^{۹۱۳} ^{۹۱۴} ^{۹۱۵} ^{۹۱۶} ^{۹۱۷} ^{۹۱۸} ^{۹۱۹} ^{۹۲۰} ^{۹۲۱} ^{۹۲۲} ^{۹۲۳} ^{۹۲۴} ^{۹۲۵} ^{۹۲۶} ^{۹۲۷} ^{۹۲۸} ^{۹۲۹} ^{۹۳۰} ^{۹۳۱} ^{۹۳۲} ^{۹۳۳} ^{۹۳۴} ^{۹۳۵} ^{۹۳۶} ^{۹۳۷} ^{۹۳۸} ^{۹۳۹} ^{۹۴۰} ^{۹۴۱} ^{۹۴۲} ^{۹۴۳} ^{۹۴۴} ^{۹۴۵} ^{۹۴۶} ^{۹۴۷} ^{۹۴۸} ^{۹۴۹} ^{۹۵۰} ^{۹۵۱} ^{۹۵۲} ^{۹۵۳} ^{۹۵۴} ^{۹۵۵} ^{۹۵۶} ^{۹۵۷} ^{۹۵۸} ^{۹۵۹} ^{۹۶۰} ^{۹۶۱} ^{۹۶۲} ^{۹۶۳} ^{۹۶۴} ^{۹۶۵} ^{۹۶۶} ^{۹۶۷} ^{۹۶۸} ^{۹۶۹} ^{۹۷۰} ^{۹۷۱} ^{۹۷۲} ^{۹۷۳} ^{۹۷۴} ^{۹۷۵} ^{۹۷۶} ^{۹۷۷} ^{۹۷۸} ^{۹۷۹} ^{۹۸۰} ^{۹۸۱} ^{۹۸۲} ^{۹۸۳} ^{۹۸۴} ^{۹۸۵} ^{۹۸۶} ^{۹۸۷} ^{۹۸۸} ^{۹۸۹} ^{۹۹۰} ^{۹۹۱} ^{۹۹۲} ^{۹۹۳} ^{۹۹۴} ^{۹۹۵} ^{۹۹۶} ^{۹۹۷} ^{۹۹۸} ^{۹۹۹} ^{۱۰۰۰}

باب پنجم در بیان زکوة و صدقات

چون مال یابی از خدا خواهی بساند ساهها
 ربعی بده از عشر آن او را که بینی ^۱ ^۲ ^۳ ^۴ ^۵ ^۶ ^۷ ^۸ ^۹ ^{۱۰} ^{۱۱} ^{۱۲} ^{۱۳} ^{۱۴} ^{۱۵} ^{۱۶} ^{۱۷} ^{۱۸} ^{۱۹} ^{۲۰} ^{۲۱} ^{۲۲} ^{۲۳} ^{۲۴} ^{۲۵} ^{۲۶}

پیرایه باشد چون ترازاں هم زکوة فرض دان
 تا بر تو ماند سالها یا بد ز تو دخت پر
 ایسے خری سودا کنی و رہی سر دینار و ده
 ورنه از ان قیمت بکن بدی زکوة لے نامور
 از گاودہ یک سالہ را و ز حل غنم وہ یک سہ
 یک سالہ را وہ از غنم پنجے چوپایی از شتر

در بیان زکوة زراعت و صدقه و دعاء

از غلہ ہا عشرے بدہ چوق زراعت میکنی
 ورنہ شوی بزرہ گار ہم برکت نیانی در شتر
 مال مزکی بیشکے ہم بر تو ماند ہم ولہ
 آتش نگر دو گردا و نلے غرق گرد و در کبتر
 مانع شوی بزکوة چون صلوات را آری بجا
 قصرے نیانی در بھان افتادہ باشی شش در یعنی دروازہ ۱۲
 صدقہ بدہ از مال خود و ز خاصہ مال خوشتن
 متان تو صدقہ از کسے باشد زکوة و یا نذر
 ناوچہ بدی صدقہ را داری از ان طمع جزاء
 آثم شوی و ز خر روی از خر خوردن آن تر
 و ریش چون گوید و عا داند یقین ناوچہ را
 آثم شود ازین گنہ ملعون بود ہم خاک سہ

قال علیہ الصلوٰۃ والسلام
 من وجب علیہ العشر ولا
 یؤدہ فی زادہ کل یوم الف
 ملک باعدت اللہ
 البیہار لنا فی حق ات و
 الشیخانی و سر ولایت اللہ
 شکر رب العالمین
 البیہار ملک البیہار
 الخطایا قال
 النبی صلی اللہ علیہ
 و آلہ و سلم
 من وجب علیہ العشر
 و لا یؤدہ فی زادہ
 کل یوم الف ملک
 البیہار لنا فی حق ات و
 الشیخانی و سر ولایت اللہ
 شکر رب العالمین

چوں تو برائی بر زبان نا وجه دادن
 کافر شوی و دوزخ روی این حکم در خانی نگر
 گر خفیه بدی صدقه را آئین شوی از خشم حق
 چون نوحه گرد و عمر تو دو چند پانی مال و زر
 صدقه بده از بهر حق نه بهر نام و نه ریا
 چوں از ریا صدقه دهی ذره نیانی در حشر
 صدقه بده درویش را ایذا کن منت منہ
 در زیر نه تو دوست خود تا دوست او گرد و زیر
 گندم بده تو نیم صاع عروا و جو اضعاف آن
 در فطری واجب شده اضطرار بخشش شایسته و بقیر
 گاو و شتر از منفعت کس شکر بخش از یک نفر
 بر پیل چو فردا بگذری چوں برق لامع می گذر
 چوں پیش آید حاجتی یا رحمت صدقه بده
 صحت شود حاجت روا رحمت رود و میرود
 گر صدقه خواهی تا دمی باید دمی ارحام را
 درویش را هرگز مده ایشان چو بینی مفتقر
 صدقه بگردانند بلا خشم خدا شانه فرو
 هرگز نیاید نزدیک تو آفت بلا خوف و خطر

چنانچه صدقه را
 الصدقه و البیاض

باب ششم در بیان روزه های ماه رمضان المبارک گوید

۱۲
 قال الله تعالى الذين ينفقون
 اموالهم بائيل و النصار ستر و علقه
 ۱۳
 صلوات الله عليه و آله و سلم
 قال النبي صلى الله عليه و آله و سلم
 غنص الرب ۱۴
 قوله تبارك تعالي و لا تبكوا
 ۱۵
 اصداقكم بالحق و لا
 قال صلى الله عليه و آله و سلم
 معق بين السماء و الارض
 ۱۶
 بيم انصافه
 ۱۷
 قال النبي صلى الله عليه و آله و سلم
 فانما على الصراط سلكوا

روزه بکن میت بدل رمضان چو دیدی ماه را
نخست تنگ فحشه گوازلای بازی کن حذر
با آب کین افطار را چون گرم بینی از هوا
افطار با خرمای بکن باشد هوا چون سرد تر
افطار خواهی چون کنی از حق بخواهی حاجت
در هر هفته کان نرا دشوار باشد لای پس
روزه بداری بهر حق نه بهر نام و نه ریا
طعمیکه میخوردی بشب افطار کن هم آل قدر
طعمیکه میخوردی بچاشت آن را بخور در پیش ده
گر تو نگه داری خوری چنداں نیابی از اجر ثواب^{۱۳}
که بداری ثقل را مفطر نباشد دایما
هم میضی را داری باشی بخانه یا سفر
روزه بداری در حجب اول میانہ آخرش
ترویہ داری روزہ را هم عرفه قدر هم نحر
روزه خمیس و جمعه هم شش روز از شوال هم
صائم شوی در هر دو ماه از بهر حق روز قمر
مهر که باشد لشکر دائم بگرد و شب
از ثقل دار و روزہ اگر افطار باشد خوب تر
صائم چو برگ شب خورد زان رنگ اندرون
مکروه باشد انجبین بل خوف باشد از فطر

روزه بداری بهر حق نه بهر نام و نه ریا
طعمیکه میخوردی بشب افطار کن هم آل قدر
طعمیکه میخوردی بچاشت آن را بخور در پیش ده
گر تو نگه داری خوری چنداں نیابی از اجر ثواب^{۱۳}
که بداری ثقل را مفطر نباشد دایما
هم میضی را داری باشی بخانه یا سفر
روزه بداری در حجب اول میانہ آخرش
ترویہ داری روزہ را هم عرفه قدر هم نحر
روزه خمیس و جمعه هم شش روز از شوال هم
صائم شوی در هر دو ماه از بهر حق روز قمر
مهر که باشد لشکر دائم بگرد و شب
از ثقل دار و روزہ اگر افطار باشد خوب تر
صائم چو برگ شب خورد زان رنگ اندرون
مکروه باشد انجبین بل خوف باشد از فطر

دانی اجابت طائرسے دار و پیر از صدق حل ^{۱۱} مدتی و اسل سال ۱۲

طیلان نہ گرد و نمکش چون بکنند این ہر دو پر

چون تو دعا خواہی کنی صلوات گو در ابتدا

در ختم ہم صلوات گو تا پنج یا بی زود تر ۴

ساعت اجابت دان دعا وقت دعا روز جمعہ

در جمعہ ساعت آخرین خواندن دعا غنیمت ^{۱۲} شمر

اتمام زان دیدی کہ شد از حق بخواہی حاجت

وقتے اقامت ہم ازان خوف شب وقت سحر

از طہر تا ہم عصر تو در روز اربعہ خوان دعا ^{۱۳} وقت

در شب جمعہ عیدین ہم وقتیکہ ^{۱۴} بار و مطر باران ۱۳

وقتیکہ گردی نرم دل افطار بجنی روزہ را

چون تو کنی ختم قرآن حاضر جماعت صد نفر

در شب برات و ہم شبے اول کہ باشد از رجب

وقت کہ صف غازیان حملہ کند بر صف کفر ^{۱۵} یعنی تا فر ۱۲

چون تو کنی فرستہ را ^{۱۶} یعنی زبان مول دعا

وقت کہ کعبہ ستر ^{۱۷} سے بان من آید نظر

دارند چون عرض دعا مرد از مسافر و زحمت

دانی اجابت بیشکے دیگر دعا ماور ^{۱۸} پد ر

باب ہم دہم بیان مکاتیب و قناعات و سوال مگوئی

۹۱

قال علیہ الصلوٰۃ والسلام

من ابتداء الدعاء ابتداء

بالصلوٰۃ و علی ختم بجانب

وقال علیہ الصلوٰۃ والسلام

ادعاء الاستغفار ۱۲

ادعاء خوشحال و طریق ۱۱

۹۲

تکم الذیل یعنی بیان

۹۳

شب ۱۱

رحمتہ اللہ علیہ

درین مفت شمر

ساعات اجابت

دعا بیان کردہ

۱۲

فائزہ

مصحف

شیرے نداری تنگ ہم از کسب کردن جانن
آموز کسب علم ہم شود و فنون صاحب ہنر
آموز علم ہم ہنر در مانگروی تا بے
آئینکس کہ باشد باہتر نالے نخواہد و در بدر
از کسب کہ خود بخور و از دست رنج خوشتر
چیزے نخواہی از کسے تا شہد گردی ہم شکر
کالے بکن حال تو دان گانی چون کافرے
کابل کہ باشد آدمی اور ایدان چون گاؤ خر
سنگہ جو آری ہیزے بر پشت خود از کوہ و در
اور فروشی نان بخوری بہتر ز صد نان پدر
کے ہنر کی بکھارہ بخوری شیرے آب بخوری شور نمک
بہتر ز سلطان چوں روی شیرین بخوری نعمت دیگر
چوں سگ نیشی منتظر بر خان کس ناکی خورد
ہر کس کہ بینی این چنین اور ایدان از سگ تر
کسے بکن نانی بخور صبر و قناعت پیشہ کن
چون تو نخواہی از کسے در خلد بانی شک زر
چون توستانی از کسے خلقے ترا گوید گدا
اور تو کسے راے مری گوید شاہے محتر صاحب اعتبار ۱۲
پندے بگویم خوب تر و در گوش کن نیکو شنو
احوال خود با کس مگوئے بخش نا لے بخور

۱۲
قال علیہ صلوٰۃ
والسلام الکاتب
الحسین
۱۲
تعالی
یعنی اب کسب المال
۱۲
قال اللہ تعالی
یا ایہا الذین آمنوا
تسبیحوا بالصبر
والصلوٰۃ ان اللہ
یمنع العاصین الایمان
نصفان نصف صبر
ونصفہ شکر
۱۲

زن را چو خواہی خواستن ہرگز سخا ہی بجز چنین
 در خلق و خوبی ہم ادب خوف خدا از خود زہر
 کوتاہ فریہ زن بکن دیگر دراز و لاغر ک
 ہرگز سخا ہی کالمہ فرزند آں دارد بہتر
 بزنی بکن چنانہ را آن زن کہ دارد ساق موی
 منانہ را ہم دفع کن مکارہ باشد رشت تر
 آن زن کہ او اید اکنڈ باریک دارد ساق پا
 بروئی گوید بدتر از ائم بہ پنی بستہ سر
 چو تو بخا ہی خلوتے بیمار سار و خویش را
 ہر سخن عذرے کند مکارہ باشد چیلہ گر
 آہستہ چون گوئی سخن پاسخ و دہ نعرہ زند
 بے این تو آید بروں تنہا بگرد و در بدر
 روم چون آیند پیش آواز گلہ برے کند
 نوید قوی ناخوش سخم او گر چہ باشد خوب تر
 سر را بنوشد سحکہ نے روئے شوید دست و پا
 نے چشمہا سرمہ کند نے شانہ اندر فرق سر
 سال کند از تو سخن مہان بداند دشمنان
 طعمے تو خورد و از مرد بخور و بیش تر
 آنکس کہ وار و زن چنین اور ابد و زخ دان نقین
 تو چون کہے یانی چنین و حال اور اکن بدر

گريه وضو خلوت کنی سحله به پستی در روله
 و زير ميه سپاره هم فرزند فاسق ز نشت تر
 سخني مگو تو آن زبان گنگي ولد باشد از ان
 نظر کنی مکن در شر مکه فرزند آيد بے مبر
 خلوت مکن با اهل خود گر سير خوروی طعام را
 پيمار گروي بیشک صدر پنج پيني صد ضرر
 اول ز شب قرآن مکن چندان نيابي راحته
 قربان چو آخر شب کنی باشد ستوده خوب تر
 اول که باشد چون شب هم در میان آخرش
 چون تو روی نزدیک زن پيني زيری صد خطر
 اول ميان ماه چون باشد نه گروي گردن
 ورنه زيان باشد ترا لازم بود کردن حذر
 فاسق چو از قرآن شوی از زن جدا شود و تر
 خود را آب گرم شوتا پ نه پيني در دسر
 خلوت مکن با زن جوان می کن خدرا زير زن
 نزدیک فتن پير زن باشد هم خورون زهر
 تبخيل در خلوت مرو باشد زيانے مر ترا
 وانی کمی از مغز هر هم روشنی اندر نظر
 گر کس رود سالمه باشد قوی اندر بدن
 وقتي ازاں هم بچهر يابد فوايد ميشتر

از خلوت کردن بچهره
 وقت است که از نوبت جبار تا سن
 پيداست و هم
 باشد و است
 مکن اگر چه در واديت کثير باشد
 غيبت مکن چنانی ازان در نظر
 شامه است و
 از حضرت ابو نعیمه روایت شده است
 پس و آنکه در این زن در خود را رواست
 خود شوهر فرج از خود را رواست
 یا زنی که از این عمل منقلب است که
 است و این مورد بگویند فرج
 وقت خوشتر در وقت جماع
 حال است که علی الله علیه و سلم
 انجونه هم حال است که

و قتی کہ گشتی محکم غسلے بکن بر زن برو
ورنه شیاطین پیشکے ایناز گرد و اے پس
کامل چوبینی ماه شد صحبت کن با اہل خود
ناقص چوبینی ماه را منکو^{نہ} در خلوت میر
زن را طلب کن آسپناں ہرگز نازد مردے
آواز نے کس نشنود ناریک باشد آن جس^{چو بخت آن غافل}ر
آسپناں شد کو دے نے گر بہ باشد نے سگے
بگزیں محلے آسپناں کا سچا نہا شد چا نور
نزدیک اہل خود مشین پنی چو آسپناں زن
بوسہ مدہ فرزند خود چو آسپناں پنی بے پدر^{بہی نہیں}
تس^{نہ} خرابی حال شان ناگاہ آپے از ورون
بر نہا گرد و س^{نہ} خستہ جملہ جہان کوہ و جس^{نہ}ر
حالیض چو گرد و عو^{نہ} لے عزت ہان قرآن اور
چون تو وطنی^{نہ} کیاں کئی صد قہدہ دینار و زر
اورا مکن از خود جدا چو ہووان کا شہر ان
دوست گمہ وار جملہ تن جز موضع خون منقج^{نہ}ر
فرزند پد چو خدا اورا نکولے نہ ہر
لے کہ باشد بر سرش احمد و عیسیٰ سے خوبتر
از روزاوان^{نہ} ہی ہم دور کن موئے سرش
گر و نہرست^{نہ} پیش شاپن چو نہا شد ہر

پس چون رسوم جاہلان موئے نداری بر سرش
جدے نداری آسچنان کان بہت شیطاظر اقر

باب چہارم در آداب طعام خوردن گوید

چون طعم خواہی تا خوری در روز شب یک را خور
آن طعم باشد سود تو باقی مرض واں و در دوسر
و رجوع چون طعمی خوری آن طعام ان بعلتی ^{طعامی چوں ۱۲}
طعمی کہ در سیری خوری آن طعم بخور دل جگر
از پیش خود طعم بخور و در پیش کس متدازد دست
بر دار لقمہ خور و ترے خالی آن را بیشتر
چون طعم خواہی تا خوری اول بشو و ^{بشو و}
چون طعم خوری ہم بشو آمد چہیں اندر خور ^{در حدیث شریفہ}
تخظیم خور تو طعام را اگر قسمیہ لقمہ را
پہلو زودہ بالاے کھٹ افتادہ بیکہ ہم بخور
ریزہ گرفتہ بر زمین بر دار آں را خود بخور
ختم و بدایت ^{ابتداء} لقمہ کن بر روز بر لقمہ ^{تہا} منظم
علیے کن و در طعم کس ہر شے کہ بانی آن بخور
نہ ترش گوئی بے مزہ نے نسل آن پیور و کر
خواہی شوی بیشک غنی بایہ بیانی بر کر آں
تکامل کن و در آن خود چون طعم خوری ^{اکیسر}

۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

چوباره ۱۲

کثرت ایادی برکت است تنها مخور مثل دوان
طعم چوتنها می خوری شیطان و کلی نگره ۱۲
اندر طعام و آب هم ناکه سفتد چون مگس
غوطه بده آنرا بجوش آموز از من این نه ۱۲
گفته است خاتم انبیاء هم اینچنین ای جانمن
بر پر یک دانه رحمت بر دیگرے وارد شمر
چون از غذا فارغ شوی فی الحال خواب کن
راحت بیانی و در بدن آسوده گرد و مغز سر
و شب طعامی چون خوری باید روی گامی چپیل
تا تو نگردی ز رحمتی نه رنج بینی در دوسر
چون بر تو آید همان تعظیم کن بسیار و بشمار ۱۲
فی الحال کش در پیش او چیزیکه داری خشک تر
و ز تو گه همان شوی هر جا که جایانی نشین
از میزبان آب نمک خواهش کن هر چه در گد
شخصه که خواند مر ترا وقت یکساز و دعوت
عذرس بکن هم معذرت چون بشنوی هم شود شمر
در طعم دانی شبت یا طعم بصر مرده ۱۲
استجاسه و فوف و هل فحشی و عشرت یا خمر ۱۲
یا ساختند آن طعم را بهر یانه بهر حق
خوانند استجا غیا بکنت در فقر از جبه

قال ابنی
کثرة الايدي
التي هي
في طعام
اصري خارجي
سرايا
مصحف
بانت
بنتي
و در
مانند
کسی
بر
الجان
مصنف

از پنبه پوشی جامه را در این بیانی راسته
 و تشار باشد پیرین ایزد کن زان سفت تر
 کمخواب و خرد و بیاج را باید پوشی هیچ گه
 ابریشمی چون رشته شد زان تو بکن کلی حذر
 مختار شد از جامها اسپید جامه جان من
 تو دور کن از خوشتن هم ز رو و لعل و محضر
 کم پوش لشم و چرم را سجده مکن بالائی آن
 بر پنبه سجده افضل است نزدیک علما مقبره
 و تشار بندی هفت گره شمله گذاری بر عنق گردن ۱۳
 بے شمله باشد بند شے آن بندش شیطان شهر
 شمله که باشد با علم آن شمله را روشن بدان
 بے علم شمله آن چنان چون خانه تاریک تر
 ویرے بماند پاک هم کوتاه پوشی جامه را
 این لبس شکل صالحان هم مردم نکو سیر فصلت ۱۲
 چون کفش پوشی موزه هم باید که پوشی ز رو و لعل
 چون کفش موزه شد سیاه اندوه بینی پیشتر
 موزه چو پوشی کفش هم باید که پوشی راست پا
 چون تو کشی این هر دو را باید کشی بر عکس تر
 هر که که پوشی جامه نو یک کف پُر از آبے مکن
 دوباره سوره قدر خوان زان بکن تو جامه

عن ابی سعید الخدری
 ان قال سمعت رسول الله علیه و آله یقول ان
 المؤمن انی الاضافه
 علیه و آله یسبیه و یثنی
 اسفل من ذاک حتی القدر قال ذاک
 تحت ولا یظهر الله یوم القیامت
 عزاره بطراره ابو ذر و ابن بام
 من المشکوة ۱۱
 قال رسول الله علیه و آله
 الکعبین من الارافق انداره البخاری ۱۲
 قال علی الصلوة حاکم قال لبسوا
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

انگشتی تراست مپوش از مس از از زیر ہم
 تو دور کن از خوشن خاتم چوبیانی عین زر
 ترک تخم افضل است امرت نباشد چون
 از نقره کن انگشتی حاکم چوشتی نامور

بایه فہم در بیان ذکر کردن و خفتن

در ذکر کردن خواب رویدار گردی ذکر گویند ^{۱۲} و بایه فہم
 بایه فہم ^{۱۳} با وضو بسیار تو یابی شمر
 کویچہ نگردی نیم شب از خانه بیرون و مرو
 خفتن چو خواهی شمع کش آوند پوش بند در
 تنہانہ چسبی خانہ کا بنخانہ باشد ^{۱۴} هیچ کس
 آسیب یابی از پری باشد تر از جان خطر
 چون تو ادا کردی عشاقی الحال خواب بکن
 عاصی شوی و در رخ روی شہا بلونی چون ^{۱۵}
 قیلولہ را دان نعمتے ہرگز نگیری ترک آن
 راحت بیابی در بدن آسودہ گرد و مغز ہر
 مقدور تا باشد ترا ہر گونہ ^{۱۶} چسبے بر زمین
 طاعون بہا ہم از زمین آید برون جان پدر
 خوابے کہ مینی جان من تبصیر پیرس از عالمان
 نہ از کوہ کان لے دشمنان لے از زنان ^{۱۷} ال کفر

۱۲ ذکر کردن خواب رویدار گردی ذکر گویند
 ۱۳ بایه فہم با وضو بسیار تو یابی شمر
 ۱۴ تنہانہ چسبی خانہ کا بنخانہ باشد
 ۱۵ عاصی شوی و در رخ روی شہا بلونی چون
 ۱۶ مقدور تا باشد ترا ہر گونہ
 ۱۷ نہ از کوہ کان لے دشمنان لے از زنان

گر غلّه واری از ذراع بگنجی از ان ابناء را
 هرگز نیاشتی محکم نزدیک علما معتبر
 چون تو خریدی بنده مفروش او را هیچ گاه
 دانی برادر هستی گر چه بود آن بدتر
 گر تو فروشی یا خری سوگند ناری بر زبان
 سوگند چون صادق خوری روزیت گردد تنگتر
 کیلی دوزنی چون خری آری بخانه از دوکان
 ناکرده کیل و وزن هم مفروش جانان هم مخر
 مالک کینه ک چون شوی پاکی رحم از فرض وان
 مستی کان تقییل هم فی الحال خلوت میر
 کامل به بینی بیض چون اندر کنارش زودکش
 سیه کنی چون جازیه پاکی رحم وان دوست تر
 پریمیز کن تو از بلوا خوردن ربلو باشد چنان
 کردن ز نابا مادران هفتاد کثرت لے پسر

۱۰۰ قال النبی علی الله علیه و آله وسلم
 من حلف صداقا فاضیق الله رقبته
 ۱۰۱ من حلف کاذبا أضیق الله رقبته
 ۱۰۲ بر سر برادر خرید
 ۱۰۳ باشد آنگاه شود
 ۱۰۴ باشد آنگاه مستحب
 ۱۰۵ الا شکر علی الله علیه و آله وسلم
 ۱۰۶ قال النبی علی الله علیه و آله وسلم
 من اسلم الی الله ما جالس مع امر
 ۱۰۷ سبعین مرة
 ۱۰۸ القضاة یکنون لا یفنی
 ۱۰۹ ۱۱۰
 ۱۱۱ چنانچه شیخ سعدی علیه
 الرضه فرمود

باب نهم در بیان منع صحبت ان اکابر اغنیا

در پیش شود رنج شین طعمی نخواه از هیچ کس
 قانع شود ملکه بدان خانه پر از در و گهر
 نزدیک سلطان خود مروت و دریا و سلطان ان کی
 چون تو بهر سلطان کنی باشد تر از خوف و خطر

۱۱۲ بلست
 ۱۱۳ چو دریا در خانه طعمی نخواه
 ۱۱۴ اگر قانعی ملکه بدان خانه پر از در و گهر

احسان مروت میچکه هرگز سخاوی از شهبان
 چون توستانی ده زمین افتاده باشی پیش در
 تقلید شغل شان مکن آفت بدان ^{بیشده ۱۲} دشمن دران
 راحت به پستی اند که رحمت عدای به بیشتر
 اشتغال شه بیشک بدان همچون براتی جامه ^{جامه عاریت ۱۲}
 آنکس که پوشد عاریت اورا ندانی متبر
 چون تو غنی بینی بدر بگریز توفی الحال ازو
 درویش چون آید نظر آوری پیش باحضر ^{پیش از آنکه}
 پر مهر از میر و ملک دان زهر قاتل قرب شان ^{پیش از آنکه}
 چون تو کشینی با ملک هر خطه بینی صد خطر
 تحظیم کن درویش را چیزی سده از بهر حق
 چون تو رخ گرد و عمر تو ده چند یابی مال و زر
 پیر سدا ز تو چون سخن خدمت بکن پاسخ بده
 برود ز تو ثلثان دین عظم تو نگر بهر زر
 الطاف سلطان چون کند هرگز مشغور آن
 شکر که سلطان خود دهد آن زهر دانی نه شکر
 ز این شان نیابی راحت بهر به نیارند بر کس
 زافت ملک آفت بدان احسان شان چشم و قهر ^{چهره ۱۲}
 چون تو روی مجلس شهبان باید بگذاری بان
 سخنه نه گوی پیش شان آنی برون باشی چو کر

۵۱
 پیش در مانده این کتاب
 از خوار میانه ۱۲
 ۵۲
 لا یجوز لاحد ان یکرم احد الا بل
 دنیا به نیال من دنیا لا اله الا الله
 صلی الله علیه و آله و سلم
 قال من تواضع لغنی لا یصل
 دنیا به ذیبت نشا دین
 بستان البر الا لیت ۱۲
 علیه الصلوة والسلام
 اسود فی الدنیا فخر در ۱۲

چون اولند عصبیان خطا بگذر از وصیر بکن
 آوند گراو بشکنند یا و نه مگو و بگر ^{یعنی تا و نه دیگر ۱۲}
 کاسه مفر ما پنهان رنج شود زان کار ما
 خاصه چو پنی صامتش ^{رویه دار ۱۳} فرمائی کاسه ماقدر
 رنج ممکن همسایه را بسیار احسان کن برو
 ورنه بدوزخ مرترا باشد عذاب ^{سخت ۱۴} تر
 رنج کنی همسایه را حضرت خدا اورا و در
 خانه زمینها ملک آمد چنیس اندر خب ^{در خب ۱۵}
 جمله بزرگان اولیا ایذا تحمل ^{در شمار ۱۶} بیشک
 کردند از همسایگان چند آنکه در حصر
 خدمت بکن تو جمله را خدمت گروی بیشک
 آنکس که خدمت کند خدمت گرو و تاج سر
 اسپ بهایم چون خری گاه و ولید شان ^{شده ۱۷} مده
 آبه نماهیم بار را بخورند اندک ^{بیشتر}
 دانی و دانش بسته گفتن نداند حال خود
 دایم بهماند بسته لب شفق کفی ^{بیشتر}

قال علی الصلوٰۃ والسلام
 من آز می جاره و نه
 الله ذریعۃ ۱۲

قال ابنه صلی
 الله علیه و آله و سلم
 من خدمت مؤمن

۱۳ قال
 الله تعالی و یقلع

یک آن لا تعبیرا
 الا یاه و یالعلین
 احسان ۱۴ مولوی محمود ۱۵

باب بست و حکم در حقوق والدین بر فرزندان

بنواالدین احسان بکن تا اجریانی بے عدد
 خدمت تو شان فرضه بدان و رخص هم اند خیر

برادش از من سلیمے گوئیں اے پیرزن
 مگر قدرت داری سیا خواندہ ترا خیر البشر
 گرا و نزار و قدرتے اورا بگو تو اے بلال
 درخانہ خود نشسته شو آید بتو شافع حشر
 رفتہ مؤذن مصطفیٰ بگذار و چون پیغام این
 برخاست شادان شد ضعیف اندر تنیدن این خبر
 او گفت سازم جان فدایر خاک پائی مصطفیٰ
 کردہ عصا و دست خود آمد بفرست نامور
 کردہ سلامش مصطفیٰ ہم خواندہ افتاد پیش خود
 افعال جملہ علقمہ کردہ بیال او سرسیر
 گفتا کہ بودہ علقمہ صاحب صلوٰۃ و صوم ہم
 ہم عابد و ہم زاہد و بودہ مخفی و مستحبر
 لیکن ز خدمت اے من قاصر ہواے ختم رسل
 زن خویش را عورت پاد و کرے میرا بس کہ وقیر
 ہرگز نہ کرے گفت من ہی کردہ گفت زن قبول
 راضی نیم زوین سبب اے شافع روز حشر
 غم و سید زود تر ہمراہ من اے بلال
 سویم ہم علقمہ کن آئیں ہمیں رسل تر
 بجزے بگردان پیرزن گفتا کہ اے شہسواران
 بہرچہ سوزی علقمہ دیند و ام این پس

فرمود سید اگر شوی خستہ و بر فرزند خود
 ہرگز نسوزانم و ریا بدبخت اندر حشر
 شو تو گواہ اے مصطفیٰ راضی شدم بر علقہ
 خستہ و گشتم این زبان گر جو رکروی با جہر
 فرمود ختم الانبیاء روز و اے صبا اذان
 در باب حال علقہ بروئے بکن نیکو نظر
 چون متقی صاحب اذان آمد بسوئے علقہ
 بشنید کلمہ ز و منور او بود بیرون ز در
 گفتے چنین آن علقہ ہستی تو واحد لا شریک
 ہست آن محمد بندہ تو ہم شاہ رسول را سیر
 چون بادش خستہ و شد بر علقہ اے جان من
 آنگہ کشادہ شد زبان آسان شدہ تلخی ضرر
 آسان شدہ کندن بر او پس جان بحق تسلیم کرد
 پس مات ہذا لشاب چون آمد رسول مہر
 فرمود سید تا ورا غسل و کفن بدہند زود
 کردند سرے چون نماز آوردندش اندر قبر
 شنید اے یاران من گفتے چنین آن مصطفیٰ
 کاہے نیاید طاعتی الا رضا اور بدید
 اے بادشاہ با کرم مارا چنین توفیق وہ
 یکقیم طاعت ہے ریا خستہ کسم باد پر

باب بیست و دوم در بیان ستادون دم و داون قرض میگوید

و در وام نافتی جان من تازنده باشی در جهان
از وام شکنند دست و پا از دام برو جهان مهر
هرگز نذار و کس و امانی کشیدن بجز سه جا
و مخمضه هر کفن تزویج و دختر یا پس
چون تو دوی و امانی بجز باید دوی قرض حسن
خواهش ممکن مهلت بده یاوه مگو دیوان مهر
و امانی نخواه بهر یوس زان وام اُفتی در بلا
اینجا کشی اندوه غم آبخاشوی هم بے و قر
چون تو بجز و امانی نیت بکن ناخواستن
چون او در بستان خوشی ورنه بکن کلی حذر
از دین گریک دانگ بدی بدین خوشن
نزدیک حق باشد نکو از صدقه دینار و زر
صدقه که چون مقبول شد بانی ازان اجر و جزا
یک چفته گز از حق کسے بانی کشاکش و حشر
از وام دار خوشن مستان گے حیر نفع
کشته ستانی چون گرد غله مخور بر خصم مهر
جمله گردان حکم این جانان من نیکو شنو
کافے ستانی چون گرد تو شیر او هرگز مخور

کمال علی اکبر
القرض حال فان القرض
نقراض الجسد یعنی برائے خویشی
نقراض نفسانی قرض بجن و
پایبالتحریر علی باب
۱۲ فی الخلق المودع فی
۱۲ علی بن ذر النافع المودع فی
علیه بن ذر النافع من نیت قضا
در اوقات افکار من نیت قضا
۱۲ کتاب القضا حضرت
الدین امام چنان
نقل است که امام چنان
ابو صفیر النعمان نور
ابو صفیر بن قرض خود رفت
برائے طلبیدن قرض مدین
و در رمی آفتاب استاد مدین
دور می آید از ان چادر سایه
نقش کرد امام زان چادر سایه
چنانی امام اعظم علیه السلام
فرمود که هر کس که بگوید
از این سه فرسخ که بگوید قیامت
سایه دیوار می آید و فرمود قیامت
چون کس در این کمال بدی بگوید
۱۲ امام اعظم
العلیه السلام
کتاب دیوانه

قذ نے لگوں پہ چمکے کروے گناہان می شونہ

سو سے نزار و متراد اخل الجصیاں زودتر

کذ بے بگوئی پہ چمکے لعنت خدا بر کا فہان

کاذب نہا شد سرخ رو اور نیار و کس نظر

قذ نے مگو مملوک را مقذوف چون باشد بری

حد سے خوری و پہ چمکے گشتی سیاہ رو و حشر روز جزا

چون قذف گفتن مترابر بندگان عاوت شود

مرو و گردی از شہادت و سراجی کن نظر

نام کتاب فقہ ۱۲

سو گند ہم غیر از خدا ہر گز نیاری بر زبان

بزرگار گروی موزخی این سرک باشد خفیہ تر

ہرگز مخور سو گند تو گرچہ خوری از صدق دل

حلاف و در و وزخ بدان درخشم حق اورا تھر

اول بینی چون کے اور اسلامے زود کن

یابی جزا بجد و عد ہر گز نیاید در حصر

چون تو اسلامے رو کنی گر مسلم ست رو کن نگو

اورا چو بینی کا فرست گوشل آن نے بیشتر

سلطان سلامے بر چشم مولا کند بر بندگان

بی بی کنیزک خویش را ہم اغیار مفتقر محتاج ۱۲

تنہا کہ باشد مردے خدمت کند جمیع را

راکت کند بر اعلیٰ مینا کند بر بے بصر

کمال علیہ السلام

لا یکتب دقہ تامل لغت

من کذب مرۃ فانه یزول

۱۲ کذب مرۃ فانه یزول

قذف مٹاؤنا زیادہ است

تاذن بیک ہذا بت

۱۲ کذب مرۃ فانه یزول

گمرو و الشہادۃ مست

در سراجی نو شتہ

گمرو و الشہادۃ مست

گمرو و الشہادۃ مست

گمرو و الشہادۃ مست

گمرو و الشہادۃ مست

گمرو و الشہادۃ مست

گمرو و الشہادۃ مست

گمرو و الشہادۃ مست

گمرو و الشہادۃ مست

گمرو و الشہادۃ مست

گمرو و الشہادۃ مست

گمرو و الشہادۃ مست

چون عطسه بزند مسلمی تجمید گوید معصیل
گو بر حاکم در حال تو فرض کفایت می تهر
سبقت کنی اگر تو برو تجمید گوئی پیش از آن
در گوش و دندان هم شکم دروے نه بینی ای پسر

بابست و جہام در ششم و عجب و غیرت گوید

حاسد نباید نیکی هرگز نیا ساید گے
بخور و حسد طاعات را چون میرے تئور در
بگذار کبر و عجب هم شو خاک پایے همگنان
ماند بد و زخمتے خود بین کہ باشد کینه ور
چون بگوئی عیب کس صد عیب یک پیش تو
مکری و عذر هم کن تا تو توفیقی در سفر
هرگز کن امتیاز اگر چه بود حق سوائے تو
با حوش بینی و جهان کشے بیانی در صدر
کبرے کن با هیچ کس دان جمله را بهتر از خود
چون کبر بکنی با کسے باشی ز گبران بدتر
کبرت کار بلش باید تو اضع پیشه کن
تا حق بی پروا در ترا اندر بیان بحسب رور
چون پیرو کو دک مرزا آید نظر تعظیم کن
کو دک بدانی بے گنه و پیر طاعت پیشتر

ابلیس و جہام در ششم ذکر و حمد و عجب و غیرت
چون عطسه بزند مسلمی تجمید گوید معصیل
گو بر حاکم در حال تو فرض کفایت می تهر
سبقت کنی اگر تو برو تجمید گوئی پیش از آن
در گوش و دندان هم شکم دروے نه بینی ای پسر
بابست و جہام در ششم و عجب و غیرت گوید
حاسد نباید نیکی هرگز نیا ساید گے
بخور و حسد طاعات را چون میرے تئور در
بگذار کبر و عجب هم شو خاک پایے همگنان
ماند بد و زخمتے خود بین کہ باشد کینه ور
چون بگوئی عیب کس صد عیب یک پیش تو
مکری و عذر هم کن تا تو توفیقی در سفر
هرگز کن امتیاز اگر چه بود حق سوائے تو
با حوش بینی و جهان کشے بیانی در صدر
کبرے کن با هیچ کس دان جمله را بهتر از خود
چون کبر بکنی با کسے باشی ز گبران بدتر
کبرت کار بلش باید تو اضع پیشه کن
تا حق بی پروا در ترا اندر بیان بحسب رور
چون پیرو کو دک مرزا آید نظر تعظیم کن
کو دک بدانی بے گنه و پیر طاعت پیشتر

مومن ندارد کینه اندر ورون جان خود
شب چون نرسد جان من کینه نشوید از جگر
ہر چاشمچہ بیند کسے گشتہ نگوں سوئے زمین
خدمت کند ہم گشت ہم چون بگذرد و تحت لطف
چلے شدہ بر آسمان کردہ تواضع خلق ہم
قارون شدہ زیر زمین چون کرد خن و کبر
چون تو شجر بنی نگون را کس شدہ سوئے زمین
آسے ہمن گرو چنان شاخے کہ باشد میوہ و

باب بست و پنجم در بیان اخلاص و عبادت و عبادت و عبادت

صوم و صلوات و صدقہ ہم بہر خدا خالص کنی
نہ بہر جنت ہور نہ بہر خلاصی از سقر
از بہر دنیا یا عمل بہر جزا عقبے کنی
مزدور باشی بیشکے کامل نیابی این اجر
حق را بیانی انگے کاے کنی از بہر او
مخلص چون گشتی جان من بنی خدا را ہم
اخلاص دارد کار و کار با اخلاص کن
کفر سے بدان سمع و پہانے از مرانی کس تہر
چون و گر گوید یا سببان از بہر راندن و زورا
بزرگار گرو و زکر گو باشد منافع بے خیر

الخلاص ان لا یذلل فی عملہ و لا یدور فی الخلق ۱۲ من جہدہ قال قال رسول اللہ علیہ وسلم من سبغ الطہرین برای برائی و طہر بہ ۱۲ من المشکوۃ الشکر

دل رانداری ملتفت تازندہ از بہر نان
روزی رساند بے من وار و خزان گنج زر
بخشش ندانی از کسے جز از خدا علی بن
چون مر ترا بخشد کسے حق و ملائیک یا بشر
خالق ہیں گوید ترا اندر بلکے وہ رضا
و نہ بر وزیر سما خالق طلب جز من دگر
تیکمہ مکن کار خود مجھے بطاعت ہم مکن
بلعم و ہم بر صیصیا گشتند ملعون خال سر

باب بست و مفتہ در بیان صبر و شکر می گوید

فرحت بخوای دائمی ہم بسازی صبر را
ہرگز ندیدم در جہان جز صبر حیرت خو بہتر
صبر ہے بکن در کار از صبر یابی صد فرح
ظالم چو دیدی خصم را صبر بکن یابی ظفر
امید کس در دل مکن امید کن بر خالقے
کو زرق بدید و چشم را طیر و بہائم ہم بشر
ظالم چو ظلمے می کند صبر بکن یا کس نگو
از کس سخوای داو خود و ادت و دہتا و ادگر
وان تصفا بیان صبر را ہم شکر الصفا و گر
محکم بکن این ہر دورا مومن بگردی الے پسر

۱۵
بہر نام درویشیکہ
در حدیث حضرت
سیدی علیہ
۱۶
۱۷
یا ایہ الذین آمنوا
و صبروا اورا الطویل
قولی تعالی ان اللہ
مع الصابرین ۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

عصیان بدانی دوستی کردن بدینا هم خطا
 دشمن خداوان آن کسے موبع کہ باشد مال و زر
 فارغ شدی از سیم و زر مستی ز شیطان ستر او
 زانند شیطان یمن رست و سواس شکرے گذر
 اموال دنیا چون کسے جمعی کند دانی سگی
 کو هم شکم پرے کند وان زربان سنگ مدر
 ویش خواہد مال و زر او را بدان و ویش تو
 هست او معذور و زمین و پوسے بدان تصور
 چون هست دنیا بیوفاد و بند او بودن خطا
 و رجع او وان صد عنا دروین نہ سو و بل ضرر

باب ست نهم بیان نخل و سخا و ایشار و امساک گید

گرو واری خویش را از نخل و از امساک ہم
 رستہ نشوی یا بی چنان شیتی چنان صدر
 ایشار را ہم پیشین چیزے سخا ہی از کسے
 مخطور دانی خواستن دامن لطیف و خوب تر
 صد چند کس از صد فیان بود عمرے و سفر
 کشید نشہ ہر یکے بود آبک بر یک نفس
 آو دادا و آو ابد و مر و ند نشہ جنگے
 آن آب ماندہ چنیں آبخا نامذہ کس و گر

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

هم صدر و مست و منزلت محراب محفل جایگاه
 ایشان کن بر دیگرے گردی تو شخص معتبر
 دشمن خدا شخصی بدان کو پیش ساز و بخل را
 محبوب حق دان آن کس ایشان بکنندیم و زده
 هرگز مبر مال فر و از بهر روز نیست
 آن روز چون آید ترا آن مال گرد و مستتر
 از بهر و ختر یا پس مالے کن زیر زمین
 حاجت چو افتد شان گے هرگز نگوید کس خبر
 هم بر خدا بسیار شان میری نپروا و گے
 از کار شان بیغم شوی اندیشه را از دل ببر
 این مال باشد تا تو آن مال دان ز نار تو
 ز نار فروانار تو این نار بر ز نار تو

باب سی ام تواضع خلق حسن و نفع رسانیدن خلق را

با خلق ورزش کن نگو تا دوست گردی جمله را
 با لغز مردان خلق کن بازشت بخوان بیشتر
 آنکس تواضع می کند با او بکن صد چندان
 و کس تجبری کند صدقه بدان با او قبر
 چو تو بخوای با کس بودن بیک حادثے
 گر روز را گوید شب ست بنهانی پر دین هم مهر

۵۱
 سما قال الله تعالى ان تناوا
 البر حتى تنفقوا مما تنفقون ۱۱

۵۲
 قوله تعالى واخضعوا لحاكم
 من اثمكم من الوديعين ۱۲

۵۳
 قال عليه السلام
 تواضع مع التواضعين
 فان التواضع مع التواضعين
 قد نفع اكثر جامع التواضعين
 قد نفعه الله باب الانبياء ۱۳

۱۴
 ۱۵
 ۱۶

۱۷
 ۱۸
 ۱۹

اگر مرے منکر شود با تو ستیز و ہر دے
 گوید حمائے اسپ گرتازی ست میگوید حم
 رنجہ مشواند وہ مکن خلقے چو گوید بد ترا
 مخلوق بد را برخدا گفتند ناید در حصہ
 از مدح کس خوش دل مشواند وہ ز دشنامے مکن
 از مدح کس نے نفع تو نے جو کس بکند ضرر
 سخیے چو گوئی با کسی بر قدر عقل او بگو
 عالم چو بینی سامع است با او بگو ہم فدو گھر
 چون بدانی جاہل ست ہنمے ندارد از سخن
 سخیے بگو ہم آسختن در دے کند سے اثر
 لطف و نرمی کن سخن قصید خرمین چون کنی
 باید فروشی ہمیں تا سود دینی زان سحر
 نفعے رسان مر خلق را در بند قلع خود مشو
 می کن چنین تازندہ بیشک شوی خیر البشر
 ہرگز ندیم در کتب نشیندہ ام از عالمے
 نے چون جزائے نافعان باشد جزائے کس و گھر
 نانے بدہ در ویش را رستہ شوی در دو جہان
 نظرے کنی چون برگدابر تو کند حق صد نظر
 در روز و شب سی شصت صد بار نظر حق
 دل تو کجا نامی رود بارے ہیں اے بے ہر

قال علیہ السلام من خلق و لیس و انیدن حق را ۵۸
 من خلق و لیس و انیدن حق را ۵۸
 من خلق و لیس و انیدن حق را ۵۸

ربنجه یکن دروے بخش راحت رسال خلق را

این کار و ادوار و اجر و مازین نیست کله خوبتر

شوستگ زیرین آسپار بنجه بخش نقش سمان

ورنه چو غیر مسخره ناله طلب از ور بدر

خوش وقت آن مرغی که او افتد بدایه مرگ

اورا فروشد نالن خرد بد بد بزن و دختر پسر

سایک چو آید پیش در از تو بخوابد ناله

منه کنی چون نالن از و یا خود کنی اورا نه

گوید خدا نالن خواستم مارا نداده نعمه

از در چورانی سایک گوید مارا نداده زور

چون تو برانی سایک زو بازواری نعمه

یابی عذای زین گنه سالی هزاره و سقر

چون پیشه بکنی نالن و بی و بهشت یابی منزلت

خلعت بگیری از خدا تا بجای بر فرق سر

سایک چو آید بدید و ان از حق تعالی بر ورت

صد چند کن تعظیم کن اورا به بخشه ماقدر

ای تمام را پرور لیس ناله بد هم جامه را

هر لحظه کن شفقت برو تا یاد نایشان پدر

خدمت کنند چو مرده باشند چو خادم پیش تو

باید نوازی هر زمان اورا بدان نور البصر

۵۱
قال ابنی من الله علیہ وسلم
لا یخل الجنة الجواظ و
الجواظ الذی جمع بین ۱۲

۵۲
چون زند و محدوم کردن
قال الله تعالی و ان السائل
غلا ضحیه ۱۲

۵۳
درین باب حدیثی طویل در
مشکوٰۃ شریف در باب
عقاب المؤمن آمده است

۵۴
و بدین حدیثی تا پیش
مستند
بجای مصدر - لے چو

۵۵
ان دادن کنی ۱۲ مصنف ۱۲

گر یک نان پیش آورد تو لقمہ لقمہ بخش کن
یانی فضیلت بیشتر آن هر دورا تنها مخور
این حکمها بر اغنیاء نے بر فقیر و گرسنه
او خود بود محتاج نان نانے کجا بدو گر

بات سی و یکم در بیان حلم و غضب گوید

حلم بکن با جملگی مجبوب گروی بیشکے
هرگز نباشد نزد حق از حلم چیزے خویشتر
جامل چو گوید بدتر از حلم بکن چیزے مگو
خلفے ترا تا صبر شود بکنند یاری یک و گر
مردم چو خوانند علمها عالم شوند اندر جهان
حلم نباشد چون در او شجرے بدانی بے ثمر
خشمے ممکن تر چاکس غاشب بدان مغضوب حق
چوں بر تو بکنند کس غضب بخشی گوی کن صبر
عضوی بکن بر مردمان خشمیکه داری خور و
تا میچاکس نزد یک حق چوں تو نباشد دوست
خشمے بیاید چوں ترا کو ہے نماید نزد تو
آن خشم چون خور دی فرو یابی مرز شهادت شکر
وان اهل جنت آن کسے درو چو پستی این صفت
تا که کند خشمے بخش هم باز آید زود تر

قوله تعالى
فيا رب انت من الله انت
لهم بركات فطما غلبا القلوب
الانفس ومن حوكم فاعف
عنه ۱۲ قال الله
تعالى والكا طين الغنيطه
الما فین عن الناس والله
یحب المحسنین ۱۲ من
ابن جریر رضی الله عنه قال
قال رسول الله علیه وسلم
بس الله بد الله عند الله الشیخ
الای یک الله الله فضلنا
من الشکوة الشریع
قول خذ تبعه في هذا القفود
امر بالمعروف و نهی عن
الین والبیض ۱۲

پہون علم کس را و ادحق با علم شد آن منتظم

چون او بنیاد بیغی اندر جہاں مریے و گرا

خستے کہ آید مرزا استادہ باشی می نشین

و رفته باشی خبی تو الا باب سرو تر

ختمی کہ کنی روزیرا شب پناشی پیمان

خشنود کن معصوب یابی جزاے بیشتر

جائیکہ خفیہ بد بود کشتن میں خواہد ترا

علمی مکتب گرو دزیان می سکھ جو ایش سخت تر

باب سی و دوم بیان امر از معرفت و نبی و از سنگر گوید

شده امر معروف فرض عم شدنی از منکره می

برجیہ المؤمن مسلمان پیر و جوان ہم بندہ محمد ۱۳۲۵

تذکرہ راجن لشنوی از گوش دل نیکو شنو

زشتے بگوید احسن خذ ما صفا و ع ما کدر

بندے جو گود عالمے آن رالہ صد عزت شہنو

ورفتہ اور نظر سے مکر، و علم اومی کہ، نظر

از امر کردن یا منع کردن یک عبادت می کنند

مگذارامہ و منہج ہوا زوے ہمہ کل احذر

بند را مروی است که هم از کتب پیشین
در سوره ناس و نادر است و در کتب دیگر

پند ہے چو خواہی نادہی اول مدہ مرعوس

عن أبي عبد الله عليه السلام في العلم والتعليم والحلم
 العلم والتعليم والمليح العلم
 ابن سينا

بالتحکم علیہ السلام
الکینہ الحاکم
رسول اللہ صلی علیہ وسلم

الحمد لله الذي جعل في كتابه
عليه السلام من راحة متكررة غامضة
تطهر قلوبنا من ذلنا ونقصنا
في كل وقت

رواه مسلم بن الحجاج
ابن أبي داود
سنن

حق سبحانہ و تعالیٰ عجیب را ہرگز
منفع المومنین یعنی ہند
ہم ہند

حق
تذکرہ خانہ الذکر علی تنصیح
یہیں پیش کیا گیا ہے۔
نہایت اہم ہے۔

پیشی کی بیماری
روستہ ۱۲ الفنی زان
روستہ ۱۲ الفنی زان

۹۲

انظر معجم ابراهيمي قال
معجم ١٤

مجلس

1

سرگین گلابہ منع شد کہ گل مکن و پوار را
 سرگین گلابہ چون کنی گرد و ملائک منتظر
 پاچاک پیر تو دیگان گر چہ بشنود خاکسترے
 گوید بخیر آن خاک را یوسف امام معتبر
 از شہر بعضی مردمان بکنند عصیان ہم گنہ
 مانع نکرود و بگران گیر و بلاشان عام تر
 ترک کنی معروف رائے ہی از منکر سکنی
 افتی تو ہم اندر بلا خود رایکے زیشان شمر

باب سوم در بیان سماع و قس و سرومی گوید

وان لغتہ صوت حسن ہم بخشش از حضرت خدا
 تو زینوا الحاکم بر خوان حدیث مشہور
 آواز خوش جان بشنود و خوش سد عاشق شود
 خواہد خستین جائے خود قصدے کند سرومی بر
 روزے کند کاید بروں قالب بگیرد و منش
 این نوع را تو قس خوان تا کے ترا باشد خبر
 سر خدا دانی سماع محروم زین نعمت ہے
 مروان بداند قیمتش نامر و کے و اند قدر
 اور را سماع باشد و آتکس کہ میر نقش او
 چاہے بود زندہ در و درتہ ترا بہتر رذر

۵۱
یعنی فاکستر با یک
 نزدیک امام پور دست
 کر شکر امام اعظم
 اندر جس ست امام

۵۲
فی تعال النبی صلی اللہ
 علیہ وسلم زینوا الحاکم
 فان الصوت یزید
 فی القرات

۵۳
یعنی کجہر شنیدن
 آواز خوش دل بیوس
 مشتاق حقیقی و اصل
 شدن سے خواہد بہر
 حیدر علی

۵۴
یعنی علما و دین بسیار اخلاص
 کردہ اند ۱۶

چون بشنوی صوت حسن تمجید کو بر حال خود

مجدوب چون گردی از و پیدا شود حال دیگر

کیده جزیر

تا مژ ترا قوت بود و رقص کن اسعجان من

منکر مشو این حال را و ان قیل و قال و بیشتر

مطلق بدان حرمت غنا مشنوی طلب میچکه

طنبور بر لب جنگ و نه جمله حرام است در خبر

در طبل هم حرمت بدان الا که طبل غازیان

و انی غنا افسون زنان از سر هوا چون بشنوی

بیشک بیتی در بلا بر تیزین کل نظیر

اندر سماع چون بشنوی کس نعره آبی می زند

هرگز مشنوی مغرور زنان شاید که باشد از مکر

باب سی و چهارم در بیان لغای بازی و شرط بازی

بازی حرام است جمعی بجهت لغای بازی اهل خود

آنکس که بازی می کند او بدان چون و آخر

در نزد یا شرطی کس و ست بازی می کند

در لحم خوکان خون شان گوئی کند او دست آخر

در نزد یا شرطی کس و ست بازی می کند

در لحم خوکان خون شان گوئی کند او دست آخر

در نزد یا شرطی کس و ست بازی می کند

در لحم خوکان خون شان گوئی کند او دست آخر

لح
سے مردان خدا کا
جاس باللہ اند قیست
سلع فائند و ترو
ایشان باغ سرخاست
کر صفت و صفت
شان و شعر ثانی کرده
نزدیک نامردان کہ
ما واقف و صل خدا و
اہل ہوا کہ ہر
طالب با عدل اند ۱۲
معمود ۱۳
قال النبی صلی اللہ
علیہ وسلم من لعب
بالنرد و الشرط
دکانا النفس
یہ فی لم یلقہ فی
دورہ ۱۴

حضرت خدایر مسلمی سی صد نظر رفته کند
 شطرنج بازان زین نظر محروم دانی ای سپهر
 شطرنج بازی شافع لباس گوید آل زمان
 گروی نباشد در میان فحشے نگویند یک دگر
 چون کس سلمی می دهد گوید علیک اور اروان
 نه فوت وقتے زوشو و باشد ازان نه مفتخر
 تعلیم غزوے کا فرمان باشد ہیں اصلی غرض
 وز بہر دفع ناخوشی یک ساعتے اسے نامور
 کرے چو باشد در میان مخطوے مطلق آرزمان
 و رہو بازی مردمان بینی بکن شان صدر جبر
 بازی کبوتر ہم کن مردود گروی و شرع
 چوں نوپیرانی آن زبان ملعون شو می هم خاکس
 ایستے دوانی یا شتر تیرے فرستی یا دوی
 دانی روا این چیزها گروی دین جایز نگر
 شرط گروہر و طرف پیشک حرام ست جان بن
 دانی حلال از یک طرف آید میان ثالث نظر
 ہر گم گویو تر پائے پریانی خرو سے تلج ہر
 از خود کن ہر دو جدا ناید ناید خانہ در
 شکوہ پرانی دایما از بہر صید ہر زبان
 این وجہ ہے پاکان میکن شکاری شہ لہ

۹۱
 ہاتھی دوس کے گویا ہیں
 جہت کو قرض آردن دای تو موقت ہوت
 چارے باشد حال ملا ۱۱۵
 شہادت و شریعت مسیح نیست ۱۱۶
 چو طالب قیام القیام العرس دنی الفصل
 بیع و قیام القیام العرس دنی الفصل
 یعنی اری قیام القیام العرس دنی الفصل
 البذل معلومین ہند و صمان بقول اصحاب
 قاطن سبتنگ غے کما فان سبتنگے ۱۱۷
 کما ان کما البذل من الجبین لا یجوز
 الا ان یكون شینہا ثالث شرط و شرط و شرط
 فاما اعطیہ ان سبتاہ ۱۱۸
 سبتاہ ۱۱۹
 سبتاہ ۱۲۰

سبتاہ ۱۲۱

در فتح ببری چارگ حلقوم و شتر گ هم می
 زمین جمله گریزی سرگ حلقوم باشد یا و گر
 مذبح باشد شک آنرا بخور از جان و دل
 کردی فرانس تسمیه پاکش بدان فوراً بخور
 اهل کتاب صابیان و زایل قبله هر که هست
 مذبح شان باشد و اطیب بدان هم خوشتر
 نسل کنی از بهر نیت یا در همارت چاه و جو
 و فیکه آید و عروس آید کس از خواه سفر
 یا رحمتی نیکو بود یا بهر زرع و باغ و رز
 آباد کنی موضع یا میر آید و شهر
 مکروه باشد این ذبح کس را نشاید تا خورد
 جز اهل سخن و بنیان آن کس که باشد
 بغیر این خلق بر هیچ نرسد که بخورد لحم آن
 تر و ار و آن مذبح را ذبح چو کافر می شمر
 چنگل که دار و طائرے اشک بهام هم بخور
 و آن اشک چنگل بهر و باشد سلاح ای نامور
 هم گرت هم طائوس کرده است خصت مصطفی
 بهر بخور خوش هم گاوان دشتی گور خر
 لحم حمار و غل هم مشکوک و آن اندر شرع
 لحم فرس مخطور شد نزدیک لعان معتبر

۵۱ یعنی وقت زج ام القیصر
 فرعون گردید آن زج مال است
 درلحن در وقت دیوبست اگر شد
 ۵۲ تواتر کند نام است
 ۵۳ التواتر والربوبه الا علی
 ۵۴ وبقی مدالوا من بین الیهوس ویا
 ۵۵ وبقی مدالوا من بین الیهوس ویا
 ۵۶ وبقی مدالوا من بین الیهوس ویا
 ۵۷ وبقی مدالوا من بین الیهوس ویا
 ۵۸ وبقی مدالوا من بین الیهوس ویا
 ۵۹ وبقی مدالوا من بین الیهوس ویا
 ۶۰ وبقی مدالوا من بین الیهوس ویا

ماه محرم ز سبب اندر صفر پیش آید
 اول ربیع آب روان آخر غم لایه منگر
 اول جمادی نقره پیش سپر نگرود آخرین
 ماه رجب مصحف پیش شعبان گویا به سبزه تر
 شمشیر در رمضان نگرشوال جامه سبز پیش
 ذی القعدینی کود که ذی الحجه و خضر خوبرو تر
 از سال اول روزه را روزه بداری چنان
 در روزه آخر سال هم نیت بکن بیانی احسن
 اول خمیس از رجب نیت بکن تو روزه دار
 می کن نماز تا عشاء افطار آنکه اے پسر
 چون تو گذاری اینچنین رشته شوی در دو جهان
 رضوان کند خدمت ترا قصر بیانی از گهر
 نصف رجب طعمی بکن امساک هم میخوار دعا
 الحاح کن در خواندنش بیانی اجابت زود تر
 غسلی بکن اول رجب هم در میان و آخرش
 تا پاک گردی از گناه کنول شوی زاده ز سر
 رمضان بخوان قرآن بس شعبان بخوان صلوات را
 اندر رجب غفران طلب شب روزه بجان بده
 چون شب برات آید بکن دو چیز را از جان مودل
 غسلی بکن ستر هم بیدار باشی تا فجر

۱۰
 یعنی آخر روزه ماه ذی الحجه
 ۱۱
 یعنی اول رجب
 ۱۲
 یعنی اول شعبان
 ۱۳
 یعنی اول رجب
 ۱۴
 یعنی اول رجب
 ۱۵
 یعنی اول رجب
 ۱۶
 یعنی اول رجب
 ۱۷
 یعنی اول رجب
 ۱۸
 یعنی اول رجب
 ۱۹
 یعنی اول رجب
 ۲۰
 یعنی اول رجب
 ۲۱
 یعنی اول رجب
 ۲۲
 یعنی اول رجب
 ۲۳
 یعنی اول رجب
 ۲۴
 یعنی اول رجب
 ۲۵
 یعنی اول رجب
 ۲۶
 یعنی اول رجب
 ۲۷
 یعنی اول رجب
 ۲۸
 یعنی اول رجب
 ۲۹
 یعنی اول رجب
 ۳۰
 یعنی اول رجب

ایس تخت ایمان خود دومی برے و شمع تو

سرم برائے عمر ہم سے خزان بھائی دیو تر

در رخت خانه دست زن آوندا جنباں لسی

می کُن زیارت مردگان و عظمیٰ شنوائے نامور

میکن نماز از بهر حق بر خوان عازر صدقل

غفران بخوابی بپر خود و زبیر مادر هم پدر

عقیدین تو غسے سخن خوشبو سخن ہم جامین

و فرط چوں آنی برون سیری تو باغور باغور

عرفه چو آید جان من بهم جمع خوانی از پیام رسانید

بیانی ثواب عمر و حج بار خیر و سعی و ہم سفر

وہی ہے نہایت گرترا قربان گئی کوثر بخوان

در عشره می آنچه بخوان شب روز سوره الفجر

صوم و صلاة و كن دعائهم سرمد صالح و توسعه

عسلے سخن اصلاح ہم بر عالمان چیرے بہر

چیز کے پردہ ایٹام را ارحام و پیرس انز مئے

در روز عاشورہ بکن ہر دہ کہ لقمہ ہے پر

اندر صفیروں مرو جئے ہاں یا ہجیس

کایں ماہ وارو شو منے درسم درو رنج و حطر

در چارشنبه آخرین علی بن جابر بشو

در خانه نشین راحت بین با ایل و نعمت بخور

[illegible]

روز زحل ماهی بزنی بهر شکایه روبرون
 آهویایی گرگ هم افتد شکارے بیشتر
 می کن عمارت و واحد باشد مبارک مرترا
 باغ و زراعت رود هم چاهے بجوی کن جفر
 عزم سفر واری اگر خواهی روی بروستان
 مختار شد جهان من از روزمار و زشت
 قصد و حجامت چون کنی روز شنبه کن بے
 میخ را خون ریزوان ساعات او میول شکر
 چون تو نجوای دارے بخوری برائے رحمتے
 از بهر آن مختار شد روز عطارد اے پر
 چون مرترا کاسے بود سلطان مینی یا ملک
 تا حاجت کرد و واپس شتری وار و اثر
 روز جمعه ترو بیج کن هم باز نان کن خلوتے
 یانی جزا از حدیرون حضرت خدا بد پس
 روز زحل میخ هم گر تو بپوشی جامه نو
 با قطع بجنی هم بری آید مصیبت بیشتر
 و سال دانی بیشکے اشنا عشر روز نحس
 غافل مشوزان روزها از جمله کارے کن حذر
 ماه محرم یا زده هم از صفر ده هم بدان
 از شهر اول چارے هم از ده آخر شهر

له

نور شنبه شنبه جاع

تر قطع کنی ۱۱

اسیات

من همام در اول مهر
 از شنبه بود ملکین و پیران
 تا پیش روزی دوازده
 نه روز و یازده و دوازده
 نه چهارشنبه شاد و باشد
 پنجشنبه زخم آزار باشد
 از جمعه کج و دلخیزی
 شنبه بخ و غم فاعال
 ایامی

اول جہادی بیست ہفت ہم بیست و ازا آخر
 نیز از حبیب دان بیست و دوم بیست و شصت
 رمضان حرام ماہ شد شوال را ہفتم بجو
 ذی القعد ہفتم بست دان فی الحجہ ہفتم
 و رعدہ ثالث پنج ہم بایست و پنجم شانزدہ
 کاسے مکن جائے مرو خالی بنا شد از نظر
 و رسوم ہفتم سیزد ہم ہشتم باب ست و سہ
 ہم بست و ہفتم جان من کاسے مکن خاصہ سفر

باب سی و ہفتم در بیان پیرنی جوانی مکی یڈ

چون در چمن گل عمت رسد کاهل نشینی یکدمی
 بگذارد عصیان هم گنه طاعت عبادت بیشتر
 گرتو نباشی این چنین بر عکس بجنی کار را
 طاعات کم عصیان بس شو ساخته بهر سفر
 غالب چیات آدمی از شصت تا هفتاد ان
 کردی پیازی ثلث کم ثلثه زمستی پنجم
 ثلثه که مانده آخرین دروے بدان آفت بلا
 گم باد گیر و دست و پا صد بار رونے دروے
 صحت نیابی یک نفس درو بلا در زمان
 شبها پید خواب خوش فریاد بجنی تا سحر

[illegible]

فولاد علی محمد بن محمد
ایمانی

تپ در بدن لازم بود سر ما و لرزه و امسا
 باضم نیاید نماند و چشم کم کرد و منظر
 بهر مصالح پیش او هرگز نیاید مردے
 رسوا شود بر اهل خود حرمت ندارد و کس و قر
 فحش نداند آسپندان سخن نمائند یاد او
 دشمن ندارد باک از او هر روز عیش منکدر
 گریه و سوئے بخت در حال از نفرت کند
 خوبان و هم شکر لبان شنیدند از او و دورتر
 اسپید موت چون شود گردند خوبان منہزم
 پیری نگردد بستی ورنه چہ از اوے حذر
 گر شاه باشد کمال جملہ جهان در ضبط او
 ذوق نہ اورا راضی چون پیر باشد نگسر
 بر پیر کس رانی نظرنے کس بر و حرمت کند
 نماند او را مردمان جز رازق جن و بشر
 چون پیر گردد مردے بکند خدا حضرت خدا
 باریک شد ہم استخوان اسپید موت شد ز سر
 از کس سخن ہم شنوی چیزے نہ بینی در نظر
 رونے نداری دست و پا شکست ہرہ از کمر نہ
 آن مشک چون کافور شد و آن ارغوان چون ارغوان
 شد نیز قامت چون کمان گشتہ تنے همچون و تیر

پیری کا تصور عیب نہیں گفتہ اور ۱۲

ملکیست زحمت جان من هر کس کجاشایان او
ایوب داند قدر آن جبر جیس و یونس نامور
صد گونه نعمت و شمنان وارند پس اندر جهان
از بهر ناله و دستان باشند حیران منتظر
واند خاصان قدر این محبوب عامان شد ازو
ماهی چه داند قدر عشق پروانه دارد این خبر
گر موئنه اندر جهان در خود دنیا بد زین یک
کمال نه دانی مومنش ایمان او اندر خطر
ورتن نه بیند علت قلّت بهمال خویش تن
نه ظلمه او را کند خوار و خجل هم یه و قر
چوں حق بخواند بنده را سازد یک از دستان
شقی به تن حرم بدل ناله نه بیند در نظر
بر تخت شاهی چار صد ساله بودست فرعون سگ
یار گاه اول نشد نه وید وقت او ضرر
صحت چو یابی شکر گوز حمت چو بینی صبر کن
با کس نگویند زحمتی تا بگذرد مدت سفر
ازو طلب هم بعد آن یکجه مکن بر واروے
تقصیر و روارو مکن جز حق بدان شافی و گر
از صبریانی گنجه پوشی مصائب و دروغ
اظهار چوں بکنی تو این چندان نیابی از اجر

بیمار چون بشنوی فی الحال رو پر سیدش
 گر چه سافت در میان باشد گروہی بیشتر
 چون تو نہ پرسی ز رحمتی گوید خدا بے واسطه
 من ز رحمتی گشتم زمان وقتے نہ پرسید خطر
 بیمار چون پرسی اگر چیزے بدہ در دست او
 ازوے طلب جانان و عا در ہر تہے صعب تر
 بیمار چون گروی گے فوتے کن تو وقت را
 غلطیدہ شستہ کن ادا تا التوفیقی در سقر
 رحمت بدان رحمت اوقات چون داری پیا
 فوتے کنی گرض را بیشک بیفتی در سقر
 چون تو بہ بینی ز رحمتی فی الحال ہ صدقہ را
 داؤ کن بیمار را جز صدقہ داؤن لے پس
 صدقہ بدہ در راقی جز نام او دیگر مدہ
 کالے ہم آید نہرا چون صدقہ پیش آرد خبر
 صدقہ بگرداند بلا آمد حدیثے مصطفیٰ
 بدہ درازی عمر را ہم اجریابی اسے پس

باسی و ہم بیان سب لغزیت و ہم بدن الخلق وارد

صبر کن چون متر آید مصیبت جان من
 یابی ثوابے بسیا از حد برون ہم از حصر

۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

گر ترا وقت رسد رنج و مصیبت یار کن
 جمله مصائب رنجها پیغمبر حق و بشر
 گر جز ع و فزع میکنی اندر مصیبت رنج خود
 سوخته نذر و مر ترا خسروم بانی از اجر
 از آه و ناله غم هم شک جیوت و خدش خد
 از تنف شوموی ریش و سر باید کنی کلی حذر
 شو گدای چون باطلان خستن زمین ترک سخن
 ماندن گداز روز و شب تهاش تن در حجر
 تاریک کردن خانه را نه شمع را فروختن
 نه سخن رقتن هیچکس ترک کلامه بام و در
 بریکای بی از کارا ترک تجارت زر و زر
 با جامه بودن بیکمین کردن کبودی یا حاضر
 اندر مصائب جمله را از مرد باشد خواه زن
 محظور آید بر منبه در شرع کردن فرق سر
 الا که باشد غلامی که مردنش ظاهر شود
 اسلام اندر رخنه جز او نه بند و کس دیگر
 هر اندیشه کاندز جهان آید به پیشیت جانمن
 شمع بهیر و یا شود جوئے ز نعل منکر
 و بگر شوی چون گرسنه یا ظالمی ایذا کند
 دانی مصائب جمله را راجع شوی بکلی حذر

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

آیند هر يك مُردگان خصيت گرفته از خدا
گویند را ز خویش را حزن و فرح راحت نظر
بیند حال و ز خود را ز خویش واقربا
گویند بازاری و عیایا بدو عیایانی خط
هر کوز بهر حق و بد صدقه بروح مُردگان
یابد جزا ر خوش ازان او هم شود زان بهر دور
احوال را از خویش تن گویند با حشرت بس
ماور پدر هم اخوان هر کوز بود دختر پس
گنبد کن برگزیده قنبره نه حشره
بان و زو باران سدر و گنبد شیک حذر ناخیز
میدان زیارت سنت میکن زیارت یوز شیب
مهر و سیم مفتی وان بدعتی می کن حذر
از بهر اهل مرده را طعمه بکن از جهان و دل
پس هر دم یانی جزا جانان بده دینار زر
پس مرده سازی طعام را چون سوم هفتم حل
باید پی در پیش اورد نه باشد معتبر

باب چهارم در بیان احکام شهادت میگوید

چون کشته گردد مسلم در راه حق با کافران
با ظالمه عدا گشته خواهی به تیغ و یا تیر

۱۰
علی بنی مهلب ابراج
و نظیر الاطراف علی قبر المومن
سفینه لوفیه الامانیات
خارج دلائل آمده که
مکه که برگشت تسبیح
میگوید پس آنگاه اندر
بدین گل رفته که میگوید
بیشتر کرده است در بارگاه
او تسبیح میگوید و بعضی
میگویند تا آنکه از است
کرده است بدین ادوی
میگوید تسبیح میگوید
حق و تقی علیه السلام
من شایع بجهت ۱۲
عشیره سینه ۱۲
اندر غلام نفعی است
صلوات بر محمد و آله

سرگز گسے را و رجنان و نیا نباشد آرزو
 الا شهید را و حق گر چه بیاید شک زر
 چون مومنی از صدق دل خواهد شهادت از خدا
 یابد چو شهید اور جتے میر و تپ یا و ر و سر
 شهید اگوار مردگان و رول مپندار این سخن
 اندر جنان چون زندگان بخورند شربت ہم نمر

باب چهل و یکم بیان اسباب بنوائی و مدبری می گوید

اسباب فقر و مدبری حل چیز تو میدان لقین
 مسطور ہیں اندر کتب راوی است جعفر معتبر
 طعمی مخور باشی جنب آبے مخور از نایر ۳۰
 ہم دور کن از خوشتن آوند مائے مشک
 بولے مکن ہم بر منہ جاروب و شہ ہا مزن
 گذار ہم آوند را جانان من بکشادہ سر
 نے زن یکیر نام شوئی نے شوی گیر نام زن
 نے نام ماورے پدر خوانند و خضر یا پس
 طعمی مخور ہم بے ادب نے بد و عا فرزند را
 پر کالہ باشند ناہا آن را زور ویشان مخر
 قائم نیوئی جان من شلوار را و ر ۳۱
 رشتہ بندی پاک ہم گوشہ نگیری از بشر

۹۱
 یعنی شہید را و حق
 تمام آنست که در کتابت چنانچه آنست که
 بل و عا و حق را و رجنان و نیا نباشد آرزو
 که بدار آفتاب و خورشید و رول مپندار این سخن
 اندر جنان چون زندگان بخورند شربت ہم نمر

۹۲
 فارغ شدیم از این
 و لا تحسبن الذين قتلوا في سبيل الله اموالهم
 ابدانهم و هم يمدحون ۱۲
 ۹۳
 در مینوی می گوئی ۱۲ قال انبی صلعم
 من یسریر لکلاء او یفتم قاسما
 استکلاه الله ثماله ۱۲
 عا و ر ۳۱

وز خشک موشانه کن استاد و باشتی هم کن

شانه شکسته چوک شود از وے بکن سگی حذر

۵۱

مقراض مواند شترگاه مستان گی جانان من

هم موعے را بر شترگاه از چل نداری پیشتر

ستاد تخفیف آستانه

ست که در سندی و بلیز

۵۲ گویند

۱۲ از چل

وریش پیران هم مرد بر شترانه هم مشین

تحلیل دندان هم کن هر چونکه باشد از شجر

قال الله تعالى واذ قامو

۱۲ اصوله قامو سانی

۵۳ الا لعنة الله

۵۴ الکا فبین ۱۲

۵۵ من ابی هریره و

قال تالی رسول الله

انواکم جعلهم الله

تحت ایدیکم فمن جعل

الله اقد تحت بریططهم

علاک وایلیک مالیس

ولا مکلفه من العمل

ما یغیب فلیا علیکم

المشکوٰۃ ۱۲

وقتی نسوزی پوست از سیر خواهی از بصل

چون عنکبوتی بنگری از خانه کن بیرون در

زنده پس منگن بیرون نه در نماز کمالی

با کذب هم عادت کن نه در فرجی کن نظر

وقتی که شونی دست و رو خشک کن با دامن

پوشیده دوزی جامه چون بد بر شوی جان پدر

چون تو گذاری فجر را ز وے میا مسجد برن

کردی بفاقه مبتلا آید به پیشیت صد ضرر

خواب بے کنی در صبحم او بار آید پیش تو

با کار وے ناخن مبر نه هم بدندان آکس

تخم شگافی خربزه صد فاقه آید پیش تو

سو کند بخوری راست چون رویت کردی کمتر

در نقطه تنگی هم کن فرزند اهل خویش را

دست نه شسته چون بخوری بر و ذر تو هم مال و زر

کاسه و صحنک زود شو چون تو غوری طعمی درو
شیطان به پیش چون همی لیسد و راجان پد
جنگ خصومت گفتگو در خانه کردن روز و شب
از تو گر یزد رزق تو هرگز نیاید پیش در
هر چل که گفتم مترابنویس اندر جان و دل
مختار جانے کروی که هر روز یابی صد گهر

۵

ایام حیض سه روز است

باب چهل و دوم در بیان تو نگر می گوید

از راه سبزه دوم

چهاردهم و پانزدهم

چنانچه در حدیث آمده

عن ابی در ذم طالق

قال رسول الله صلعم یا

ایا در اذاعت من الشهر

ثلاثة ایام قسم ثلاث

عشرة و اربع عشرة

و خمس عشرة و اربع و الثمندی

والنهائی من المکرة

شیرین ۱۲ -

اسباب ثروت جملی تنی چیز دانی میشکے
گر تو کنی آن چیزها کنجے بیانی بیشتر
دائم گذاری چاشت را ترکش گیری هیچکے
روزه بداری بیض را باشی بخانه یا سفر
پیوسته خیزی صبحم هرگز نخسپی آن زمان
تسبیح گوئی ذکر هم غفران بخجای میخمر
شکر خدا گوهر زمان مصحف سحر از مال خود
میخمر کمان تازی همی خدمت بکن مادر پدر
سوره جمعه شبها بخوان بخوان منزل روز و شب
وایم بخوانی واقعه از بعد مغرب خوب تر
موزه چو پوشی کفش پایا بد که پوشی زرد را
ناخن چو خواهی گری در روز بخت نه بر

اعمالِ جنت دان بسے حد سے نذار و ہم حصر
 زان جملہ گویم پیش تو آن بیت و ہفت سیک
 اول بگوئی کلمہ را از صدق دل ہم خالصاً
 باشد بران ثابت قدم مدتِ حیات از عمر
 شادی رسان بر مومنان طعمے ہدہ او بہر حق
 پوشی لباسِ مغفرت آئی بختِ بہست در
 بہان را اکرام کن غزوے بکن با کافران
 بہرے بگوید چون کسے آن سرکشِ بر شہر
 زحمت چو ایدیش تو ہر گر گویا آدمی
 جملہ مصائبِ تنجین داری نہال اندر جگہ
 صالح جو بکنی کار با حورِ شین و در جنان
 احسان بکن با آن کسے گویا تو کردہ بدتر
 اندر سوادِ جان و دل در ویش مسکین جاوہ
 فرامی کاسے نفس را از کارائے سخت تر
 داری نگہ فرج از زنا فحشے نیاری بر زبان
 مخطور شبہ طعم را یابی از ان بکنی حذر
 ہمسلہ پرسی و ایما باشد بشادی یا بغم
 بیمار را پرسی بسے خمت بیانی بسے پسر
 خشمے فرو خور جان من عفوے بکن بر مہمان
 با صوفیان ایم نشین ذکرے بگو شام و سحر

۱۰
 قال علی الصلوۃ والاعتقاد
 قال لا الا الله دخل الجنة
 صاحب دارالاعتقاد ابی الجبار
 قال علی الصلوۃ والسلام
 قال سورتی تلیا لیون فین
 البیاض فیہا ۱۲۱ سورتی
 سیاہی جگر دین اوست
 کہ درویش مسکین
 را در دل و جان خود
 میلے وہ
 ایشان را عزیز
 شہر سودی غلام محمد
 صاحب
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 قال الله تعالى
 والعاقلین من الناس
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵

۱۰

امرے خدا نار و بجا باشد مصاحبِ ستان
تحقیق کند بر اہل دین بر سائلان کردہ مختصر ^{۳۰}

بیشتر ہنگ زدوں و مہو

واقعتاً قال اللہ تعالیٰ

واما بسبائل فلا تنہوا

۱۱ قولہ تعالیٰ جل شانہ

ولا تنابزو ابالا القاب

۱۲ عن عبد اللہ بن

الحارث ابن جرز قال

قال رسول اللہ صلی علیہ وسلم

ان فی النار حیات

کامثال الجنۃ تسلیج

احدین السعۃ فیہا

اربعین خلیفۃ وان فی

النار عقارب کامثال

سہال المکۃ تسلیج احد

بہن السعۃ یجدونہا

اربعین خلیفۃ رواء احد

من المشکواۃ ۱۳

ترک جماعت ہم جمعہ عدا بجیر و جان من

نے رو سلامی او کند تمام باشد بے خبر

وامے ستاند از کسے ہرگز نخواستہ تا دھند

گوید تنابہ و رقب کس را چو بیند از بشر

اندر مناسی چمگی بکند دلیری ما بے

ہمان بدارد دشمنے آید چو اورا پیش در

نوحہ کند بر مر و گان سینہ خراشد حد و خط

پارہ کند ہم جاہا یا خود تراشد موئے سر

بخورد بر لوا و دایماد ریس بدی گوید تر

بکند حسد بر چمگی از کبر نارد کس نظر

اسباب و فزع بیجست گفتن شمرن کو آن

گرد ہزاراں از ہر ورق و قتی کہ گویم مختصر

ناگہ ازان و فزع اگر مقدار یکسر سوزنے

گرد کشادہ در جہان میزند از کرمی بشر

بیشتر از اول وصف را کان ہست اسلانی ہمہ

مالان در و چون از دما کردم در و چون شتر

و ہماے کثروم نیزہ اچول پر زہر ہا کو ناگون

پس ہست سی صد قلعا و ہر فے پُر از زہر

۱۵

در حدیث آمده
که اگر گریه حقانہ
نفسان کند بر
اونفیب باید کرد
کار و باز آید یعنی
در یک سختی برگریه
باید کرد و اگر از آن
نیزد کنند این
افضلترین نیکیاست
چونکہ رسول خدا
فرموده ارحموا
ترحموا یعنی رحم
کنید بر خلق خدا
تا هم کردہ شودید

شا ۱۲

نور محمد

خشنه بکن فرزند را چون هفت ساله او شود
یابی ثواب از خدا چندانکه نیاید و در حصر
حلقه بکن در شمرگاه باید نداری تا چهل
فاسخ چو از حاجت شوی سنگ بگردان باید
آب بکن اندر دلمان ہم آب بینی در وضوء
هر وہ کہ گفتیم پیش تو بادش بکن ای نامور
قصد لواطت چون کند کس با کینزک یا حرم
باشد روا اورا کشد دفع کند از خود ضرر
باشد روا منکوحہ را ہم شوی گشتن در شرع
در حیض چون قصد کند خفے ندارد و از قدر
هم بچنین باشد روا اگر قصد کشتن کس کند
اورا کشد پیش از آن واجب نہ چیز ہل ہل
بچہ بدان از موزیاں باشد در حل و حرم
کثر و کم چہاں موش ہم اندر مشرق کن نظر
زراغ وحدادہ و کلب ہم مرم گریہ ہر ساعت
ہر پنج را موزی بدان موزی بکش حکیم خبر
ہر جا کہ بینی موزی آید بود یا جانا نور
در حال کش ہم در زمان ہر گہ برویانی ظفر
گریہ کیو تر را کشد قیمت نصائبش دہ دم
یا خود زیانے او کند اکثر چو آید و حرم

۵۱

من عثره اس
 وابن الزبير عن
 بنی صلی اللہ علیہ وآلہ
 وسلم من لبس الحریر
 فی الدنیا لم یلبس فی
 الآخرة ۱۲ ومن ابی
 عمر قال قال رسول اللہ
 علیہ السلام انما یلبس
 الحریر فی الدنیا من لا
 غلای له فی الآخرة ۱۲
 من المشکاة

۵۲ سرگین اسب

و مشترکہ و فیرو ۱۲

خود محسن

آبے خورانی نیم شب فرزند نشد باز نے
 جملہ گناہان عمر تو مغفور گردد و ہم بدر
 رنجی کہ بنی ساعتی پیر عیال و نفس خود
 ہم صدقہ باشد نزد حق یابی جزائے بیشتر
 ظالم ستاندیک دم خواه از تعدی یا ستم
 یابی ثواب از خدا مقدار از دینار زر
 از خمر دنیا چو غمی دیباچ پوشی یا حریر
 جامہ نیابی در جهان آسجایا شامی حمر
 پر کالہ یابی جاہا افتادہ اندر کو چہا
 چینی بسے یک جا کنی یا خستہ باشد از تمر
 از زرع چینی خوشہا بعد از ورودن خصم او
 پوست انار و خرپزہ جمعے کنی از در بدر
 چند بگیرد نفع آن باشد مباح و ہم روا
 برواشت چون شد ملک او و ملقہ طمسکن نظر
 اندر زمینے چون کسے گاوان نشاند یا غنم
 سرگین شود و یجد جمع پاچک ہما سنجایا بخر
 خصمش سنجاید جمع گر بخلے کند بر مردمان
 جایز نہ باشد غیر از اندک بچند بیشتر
 باوام و شکر چون کسے بدہد کسے را بہر آن
 بکند نشاءے بر شہان یا بر عروسے ماہ چہر

نام کتاب علم نقد ۱۲

خوہوں بنیاد و شستن اور رواج پیرے ازان
چیدن بنیاد ہم رو با و ام باشد یا شکر

خلق سجده نم خور و زان نوز و جوز و چلغزه
باشد حلال و هم روایتش نوز من است و سیس

مالے سپار وچون کسے بر مرنے ازہر آن

تا او د صدقہ سے ہر جا کہ میں مفتقر

اور احرام ست پیشکے زان مال خوردن حکیم
در پیش باشد اگر چه او این ہر دو در خانی نگر

خواهد معلم اجر چون یا خود مؤذن از اذان جایز نباشد و شرع مشروط باشد چون اجر

برداشتن از ماندہ زکاء حرام است پیشکے

اگر خصم گوید ارفعو بر دار خوش خترم بخور

چون تو کسے نہان شوی اور طعم او بخشش کن
جز استخوان سگ را مدہ جانان من چیردگر

موا را باشد پوسته پیش از دباغت بیج او
جائز نباشد در شرح هم بیج اشعار بشر

چون تو یہ پنی مرے گل میخوڑو منعش بکن

فرعون و امان یکدیگر خورد و نذر کلها بیشتر

برودہ خری چون گل خور دیار یک بینی موئے او
با خود نشاے نیچوے لت اندام او آید ز نظر

dl

یعنی کہے رکھنا کلب برائے

شارع مجیدہ آزادان ہون

و در شستن و چیدن روانیاشده

سید محمد قزوینی

۱۱۵۱ء تک مشہور

کہ بالائے شمس دم این سپرن

اے صدقہ کی انہی پیمائشیں

1943

مشق حاصل ۲۵۰ لایه

المؤمن والمعلم أخذ الأجر وقيل

افتویٰ فی تعلیم القرآن

2. The following are the names of the persons who have been appointed to the various positions in the organization:

في جوارها سبعة عيون

ما جیش گوید کہ ارفجوا یعنی

روايد و بخود ۱۲۵

المسألة الأولى

100

ایمان کے شوی ۱۲۵

یعنی علامت ضرب

گر طلب از صدق دل خواهد که باید راه حق
چون صبر بجای بیشک باشد چو سنگ سیم و
گر راه خواهی سوختی از صدق پیوندی در او
باید درون خویش را خالی کنی از کس و گد

۱۵

قال علیه السلام

در بیان مناجات و ختم کتاب گوید

و السلام

انما الغنى

من النفس لا

۱۶

اے ہر جا کہ

مردی این

مختصر را

بہند تعدید

خویش سازد ۱۲

مولوی محمود

یار مرگروان چنان از راه لطف و جہت
مسکین شمام اغنیاء شان نیام در نظر
باشم تو مگر دل چنان از کس نخواہم حاجت
فارغ نشینم شاد و خوش بیرون نیایم پیش در
راضی بفقرو فاقہ ہم باشم بکنجے اندرون
ممنون منت سطرگان مارا مگر دانا حشر
از بہر روزی رزقی ہم وقتے پریشان دل کن
یار بدہ صبرم چنان جز تو نخواہم کس و گد
یار بحق مصطفیٰ ہم انبیا و اولیاء
گرواں چنان این تحفہ را بمقبول آید و بجز
عاشق پر و جملہ جہان اندرون جان خود
بکند پا کان جائے او دارند بالا چشم و سر
افت چنان وہ خلق را جز این نخواہد چکس
ہر جا کہ بہند مرے آویزا و این مختصر

رنج کشیدم بے ہم در و دا چون در و زہ
 تا من در اوم اینچنین بجز معانی نامور
 نظرے چو بکئی اندر و بیسی سلوک پندہا
 بہ جنس درے حکمت فقہ و کلام ہم خبر
 تالیف چون بکند کسی یا خود نویسداں
 بجز مثنوی نباید نگو تحفہ نوشت تم یک شعر
 اصحاب علم و معرفت ہرگز کہنید سے او
 عینم نہ گیر دہر حق ہم راست بکند زود تر
 خود عیب دارم جملگی بجز عیب درین پہنچنے
 صد عیب یابی ہر سخن ہرگز نہ بینی یک ہنر
 کرم ہوں چون ز انگارن رفتار کیکان تا کتم
 برباد شد رفتار من گشتم خجل ہم مشکسہ
 گر یک سخن زین جملگی آید قبول نزد حق
 تازم چو شانان و جہان کرم بچکان مفتخر
 دارم امید از خدا خواندہ چون این صاحب دلے
 بکند نہ دل مارا دایا ہم بجاتے و قبر
 بیات گفتیم جملگی مقصد بیان ہفتاد و شش
 ابواب او پنج و چل اندر حساب ہم حصر
 مقصد نو دینج و دیگر ہجرت محمد مصطفیٰ
 عاشق ز بیچ آخرین وقت خطے روز قمر

نقل

منقول است که حضرت امیر المومنین رضی الله عنه بیست و هفت نوع از بنی آدم مسوخ شد از
مردوزن بیک روایت بیست چهار و بر روایت دیگر هفده و بیست و هفت است که قبل معلم
بود و عکبتوت نه بود که از حیض غسل نمیکرد و دائم جنت بود و راه مردی بود فتنه انگیز و
خیانت میکرد و در جنگ هفده مرد بود از بنی اسرائیل و از ناز علی علیه السلام طعام خورند و پس
ایمان نیاوردند الاکن پشت نه بود که با داماد خود فساد میکرد و زن و نه بود که با شوهر خود جنگ
میکرد و در گوش فتنه بود و سیرال راه مکه معظمه زدی میکرد و عقرب مرد بود که دائم الاوقات بر
میکند و فتنه می زد و دوسو سال مرد بود و غارتگر مال مردم می خورد و خوش چل تن از بنی
اسرائیل بود و در عملها می میکردند و امر خدا را خلا کردند و بمیول قومی از بنی اسرائیل بودند
و یوم مردی منکر بودی گفت خدا را حکم برین نیست کلاغ مرد بدوی بود شهرهای آمد
و از حیض می انداخت و موش نه بود که دائم قص می کرد و شعر میخواند و طوطی مردی بود
لال برده فروشی بسیار میکرد و سوسو میکرد و در سواد و معامله دروغ میگفت و قوی
نه بود که دائم خور ازین زینت می داد و بر مردمان جلوه میکرد و پنهان شد

خاتمه الطبع که فایده فهرست مجمل می بخشد

بنده پیچ و خاکی جن و بشر فایده شجر شورستان چون شهد و شکر مرده پیدوارانی
از یاران حمت خویش نمایند و اخضر و حمرو دشته و رود چون سیمان جهان بر روح
بفتوح خاصه سولان نور عرش و آسمان پادشاه دو جهان شفیع مجربان معجزات اقرب الی الله
نشق القمر سلطان الرسل پادشاه بحر و بر محمد مصطفی صلی الله علیه و آله و سلم

مخفی و محتجب بها و آله این رساله شریفه بحاله منصفش سپاسخون جگر خورده و
 همچون نام خویش تحفه نصایح بر آورده و با الوالش از توحید و ارکان ایمان و عقاید
 عقوبت قبر و ذکر حبیب و منعم و بیان علم و عمل و عمل و تقیم و زکوة و صلوة و روزه و حج
 و عقوبت تارک الصلوة و زکوة و زراعت و ملاقات قرآن و کسب قناعت و نکاح و
 آوردن عروس سخانه و آداب مجامعت و آداب خوردن و جامه پوشیدن و ذکر قوت
 خفقت و بیخ و شر و صحبت سلطان و اغنیاء و حسن خلق و حقوق همسایگان و حقوق والدین
 بر فرزندان و داد و ستد و قرض و کلام و سکوت و غیبت و کفایت و عظمه و سگند و تقیم و تکبر و
 عجب و عیب و غیرت و اخلاص و ریا و عبادت و توکل و رضا و خوف و رجا و صبر و
 شکر و توبه و زهد و خل و سخا و ایثار و امساک و تواضع و خلق حسن و نفع رسانیدن خلق و
 غضب و اهر معروف و نهی منکر و طاع و نقيص و سرود و ملاغ بازی و نبرد و شطرنج و نوح
 و غور و ن جانوران و بیان ماهها و روزها و خاصیت سعد و نحس و بیان پیری جوانی
 و رنج و رحمت و علت و محنت و مصائب و عزیزیت و احکام شهادت و اسباب نبیوت
 و تدبیری و بیان تو نگر می و موجبها بهشت و دوزخ و بیان ده سنن حضرت ابراهیم
 علیه السلام و حکیم کتاب سخی بلیغ بکار برده کرات و هرات از بهارستان مطبع
 شادابی بیا فتنه پیش نظر مشتاقان خویش نگین ادایها نموده اما سیرانی
 مشتاقانش نگشت و این گلخدا ر عنا غنچه وار پرده انز و ابرخ کیشد اینها
 که خواهشمندانش از شمیم روح افزانش دماغ جان را معطر سازند و

بسم الله التوفیق
 تم الكتاب بعون الملك الوهاب

DATE	NO.	DATE	NO.
22-7-95	395		

RULES:

1. The book must be returned on the date stamped above.
2. A fine of **Re. 1-00** per volume per day shall be charged for text-book and **10 Paise** per volume per day for general books kept over-due.

